

# Hrvatska riječ

Informativno-politički tjednik, izlazio od 1945. do 1956., obnovljen 2003.

Subotica, 7. veljače 2003. Cijena 20 dinara, izlazi petkom

Broj 2



Kulturna baština

## Hrvatska priča u Subotici

Intervju:  
**Josip  
Ivanović**







# TippNet Internet

[www.tippnet.co.yu](http://www.tippnet.co.yu)

- Brz i pouzdan pristup internetu za tvrtke i pojedinačne korisnike
- Izrada web-prezentacija
- Prodaja računara i računarske opreme
- Projektovanje, instalacija i održavanje lokalnih i internet mreža
- Prodaja licenciranih softvera
- Pojedinačni i kolektivni informatički tečajevi
- Izrada knjigovodstvenih i drugih softvera
- Bogat izbor informatičke stručne literature

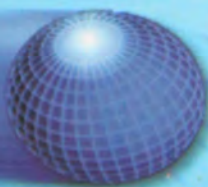
Najkompletnija informatička paleta u Subotici, sa stručnom podrškom na srpskom i mađarskom jeziku i sa stalnim dežurstvom!

Braće Jugovića 5, Subotica, Tel. (024) 555-765 e-mail: [support@tippnet.co.yu](mailto:support@tippnet.co.yu)



# SuOnline.NET

**Vaš Internet provajder**



**JER KVALITET JE IPAK BITAN!**

**Trg Cara Jovana Nenada 15, Subotica**  
**Tel: (024) 559 - 200, Fax: (024) 553 - 365**





Dujo Runje <b>Kašnjenje krnji nadu</b> .....	5
Ivan Torov <b>Iskušenja »zardale kašike«</b> .....	7
Vesela Laloš <b>Čekajući Strasbourg</b> .....	8,9
Intervju <b>mr. Josip Ivanović</b> .....	12, 13
Goran Milić <b>Kviz za europočetnike</b> .....	14
Mirko Sebić <b>Vlak kojim se rjeđe ide</b> .....	15
Mini intervju <b>Dino Dvornik</b> .....	23

## IMPRESSUM

OSNIVAČ: Skupština Autonomne Pokrajine Vojvodine

IZDAVAČ: Novinsko - izdavačka ustanova »Hrvatska riječ«, Subotica, Preradovićeve 4

UPRAVNI ODBOR: Tomislav Žigmanov (predsjednik), dr. Slaven Bačić, Milan Ercegovac, Kalman Kuntić, Marija Lovrić, Svetislav Milanković, Slavica Peić, Stipan Stipić, mr. Bela Tonković

V. D. DIREKTORA I V. D. GLAVNOG I ODGOVORNOG UREDNIKA: Zvonimir Perušić

REDAKCIJA: Dušica Dulić, Vesela Laloš, Nikola Perušić, Dražen Prčić, Zlatko Romić, Zvonko Sarić, Robert G. Tilly

GRAFIČKO OBLIKOVANJE: Boris Cupać

TAJNICA REDAKCIJE: Zorica Tikvicki

TELEFON: ++381 24/55-33-55  
++381 24/21-414

ŽIRO RAČUN: 355-1023208-69

E-MAIL: hrvatska.rjec@suonline.net

WEB: www.hrvatskarijec.co.yu

OMOT: Wizart Dizajn: Drago Poljaković, Lajoš Matejka

TISAK: "Dnevnik" Holding sa p.o. Novi Sad, "Dnevnik" - Štamparija

List je registriran kod Sekretarijata za informiranje Skupštine AP Vojvodine pod rednim brojem 73

## Svečano u povijest

Još je jedna Jugoslavija, Koštuničina, privela svoj životni vijek kraju. Za razliku od prethodnih, Aleksandrove, Titove i Miloševićeve, ova je trajala najkraće, ako je zapravo uopće i postojala. Velika ideja s kraja 19. stoljeća istrunula je u trvenjima, dugim i čestim ratovima, nesreći i patnji, s razdobljima krhkog i diktaturama reguliranog mira. Ideja koja je prije stotinak godina izgledala primamljivo, doduše iz ne baš istih razloga, Karađorđevićima, Supilu, Trumbiću i Korošcu, danas više ne zanimi nikog, osim možda pokojeg zaostalog nostalgijara. A i njih je nekako sve manje, ili se bar ne oglašavaju kao nekad.

Repovi prethodnih nekoliko Jugoslavija povlačit će se, međutim, kako stvari stoje, još dugo ovim prostorima. Neće se njima baviti samo istinski i provjereni nacionalistički demagozi, nego i oni koji takovu predstavu o sebi pred svijetom nemaju, a potrebna im je u vlastitoj kući. Još ćemo, dakle, dugo slušati o tome tko se čije krvi više napio, tko je čijih kuća više srušio i tko je više izbjeglica proizveo, a to što sada crtu podvlače, sa sve kalkulatorom u ruci, i predstavnici novih demokratskih vlasti i tu i tamo i onamo, stvar je samo dobro utemeljenog uvjerenja da je stanje duha oko nas još uvijek nedovoljno promijenjeno, te da na desničare, kao istaknute nacionalne radnike s armijom revnosnih sljedbenika, treba i dalje računati i dodvoravati im se. Naročito kad u zagađenom političkom zraku s vremena na vrijeme zamirišu izbori.

Nije jasno na kojoj će se brojci, kao optimalnoj, prema tome naći srpski premijer i hrvatski predsjednik, ali je čini se posve izvjesno da se trguje milijardama (15?, 150!?) eura kojih niti jedan od njih, sa svima nama nebitnima skupa, nema. Reparacija iz praznih državnih kasa, s gospodarstvima zaglibljenim u zamke kozmetičkih reformi, dakako nema niti će ih biti, pa je stoga i mahanje nepostojećim milijardama zaludan posao. Bar što se puka tiče.

No, u politici je i skretanje pažnje s bitnih tema ozbiljan posao. Ponekad se čak čini da je to i jedino ozbiljno čime se gospođa bave. Pogotovo na ovim rovitim terenima, gdje samo »rič fali« pa da se gospođa Pandora dohvati poklopca svoje škrinje. Sve prethodne Jugoslavije bile su svjedokom takovog poteza njene ruke i sve su se raspale u krvi. Osim ove posljednje, koja se izgubila u svečarskoj atmosferi političke elite u Beogradu.

Jugoslavija se tako i de jure preselila u povijest. Mirno, civilizirano, da ne kažem europski. Je li to znak da smo nakon silnih lutanja po raznim kolodvorima konačno u pravom vlaku?

Z. P.

## POPU - HODŽA

Džamija za muslimane nije isto što i crkva za hrišćane. U islamskom poimanju ona je politički, kulturni, socijalni i vjerski centar. **Franc Rode**, slovenski nadbiskup, »Građanski list«, 30. siječnja 2003.

## VRIJEME NAPLATE

Mislim da Hrvatska treba da plati ratnu odštetu Srbiji, možda i 150 milijardi evra, zato što je 200.000 ljudi iz istočne i zapadne Slavonije, ni krivih ni dužnih, migovima i mitraljezima izbačeno iz svojih kuća, kao i zbog toga što su svi oni ljudi iz Srbije koji su pošteno pravili svoje kuće na hrvatskom primorju, na vandalski način ostali bez imovine. **Zoran Đinđić**, premijer Republike Srbije, »Banjalučke Nezavisne Novine«, 29. siječnja 2003.



## OPTUŽENIK ZA RATNE ZLOČINE I KNJIŽEVNOST

Dakle, uzdam se da u slobodnim srpskim šumama gde Mučenik prebiva, radi književno i da bi taj rad mogao da nas prijatno iznenadi, makar da i ne mislim da je NIN – ova nagrada overa nečijeg talenta. **pjesnik i patriot Rajko Petrov Nogo**, »Blic«, 29. siječnja 2003.

## ŽIVOT DAMO – KARIĆA NE DAMO

Ideja koju odavno zagovaram - ma koliko antipatriotski i radikalno izgledala, vrlo je jednostavna: ovoj zemlji, Srbiji-Jugoslaviji, treba ukinuti svaku vrstu međunarodne pomoći dok ta zemlja koja nema, odnosno ima čitav niz imena (Srbija, Crna Gora, Unija S & CG, bivša Jugoslavija, amputirana SFRJ) ne počne da se suočava sa reliktima Miloševićevog režima: nije samo u pitanju izručenje zločinaca i kretana i skotova i ubica - već je u pitanju nešto mnogo potrebnije, kolektivna katarza nad prošlošću, naravno, zaslužena kazna za svakoga ko je godinama lizao Miloševićeve skute, zvao se on Bogoljub Karić ili Željko Mitrović. **Petar Luković**, »Helsinška povelja«, veljača 2003.

## STRPLJEN - SPAŠEN

Ništa ne doprinosi duševnom miru toliko

koliko nedostatak mišljenja o stvarima i pojavama. **Johan Nepomuk Nestor, austrijski glumac**, »Politikin zabavnik«, 4. siječnja 2003.

## SLOVENSKI LAMENT

Istraživanje koje je sprovedeno od Ukrajine do Rumunjske i od Litvanije do Slovenije, da bi se izmjerilo stanje duha u tim regionima, ukazuje da su Slovenci nostalgici k dobu komunizma i imaju strah od budućnosti. **Vinko Potočnik, slovenski sociolog**, »Nacional«, 3. siječnja 2003.

## GENEOLOG

Zamislite, ministar energetike Goran Novaković, Hrvat u srpskoj vladi. Promene urađene. Gradonačelnica Beograda, gospođa Hrustanović, muž musliman... **Velimir Ilić, predsjednik Nove Srbije i gradonačelnik Čačka**, »Nacional«, 1. veljače 2003.



## SOLIDARNOST PARTNERA

Primjerice, sjećam se reakcija dijela javnosti (u Hrvatskoj) na svjedočenje Stjepana Mesića protiv Miloševića. Moj je dojam bio da bi u Haagu radije vidjeli Mesića nego Miloševića. Čini mi se da dio politike i medija njeguje neku vrst partnerske solidarnosti s Miloševićem. **Petar Kriste, prvi hrvatski ministar obrane i haaški svjedok**, »Glas Slavonije«, 1. veljače 2003.

## PROMETNI RAZLOG

Zadnjega dana siječnja nitko u Vladi, Uredu za odnose s Haagom, ali ni u zagrebačkim diplomatskim izvorima nije znao odgovoriti na pitanje: zašto, usprkos najavama, američki ministar za ratne zločine Richard P. Prosper, nije u drugoj polovici siječnja posjetio Zagreb. Službena hrvatska tijela zadnji su spomen gosta najavljenog iz Washingtona doživjela tijekom njegova posjeta Beogradu i Sarajevu. Otmjeno je i uredno hrvatskim vlastima javljeno da će Prosper hrvatsko tlo dotaknuti na Plesu, na proputovanju, ali da taj čin nema »posjetiteljski«, već isključivo prometni razlog. »Vjesnik«, 1. veljače 2003.

## VOJVODANSKA NACIJA

Ko god misli da mi pokušavamo da stvorimo vojvođansku naciju ili je lud ili se pravi lud. Jer, to bi značilo stvarati od dobrog Srbina lošeg Mađara, ili od dobrog Mađara lošeg Srbina. Ili, izjednačiti Rusine i Slovake, ili ne dozvoliti onima koji se izjašnjavaju kao Ukrajinci da to budu. To bi bilo ne samo nasilje nad historijom, već i nad postojećim odnosima i realnošću. Sloboda podrazumeva i to da se opredeljujemo kako hoćemo, **akademik Aleksandar Fira**, »Danas«, 3. veljače 2003.

## SKIDANJE ŠALA

Ovaj šal sam prestao da nosim posle 11. septembra 2001., posle napada na SAD, jer sam ga nosio kao simbol nekakvog otpora po uzoru na borbu Palestinaca za nekakvu svoju samoupravu. Međutim, pošto se to povezalo i sa terorističkim napadima SAD, mislio sam da, predstavljajući Vojvodinu i u međunarodnom aspektu, sa moje strane nije umesno da time možda šaljem neku pogrešnu poruku i koja bi mogla pogrešno da bude shvaćena, a da ne bude na korist građana Vojvodine. Ja na to nemam pravo. **Nenad Čanak, predsjednik Skupštine Vojvodine**, odgovarajući na pitanje zašto je prestao nositi »palestinski šal«, neo-bjavljeni dio iz intervjua za »Hrvatsku riječ«, 31. siječnja 2003.

## Dujizmi

Dok je narod bio u redu, držao je korak.

\*\*\*

Nasukali smo se. Ne možemo više toniti.

\*\*\*

Da bi nestalo generacijskog jaza, stari su podjetinjili. Pametniji popušta.

\*\*\*

Od svih pravaca za izlazak iz krize opredijelili smo se za idealan.

Dujo Runje

Kamo ide obrazovanje na hrvatskom jeziku

# Kašnjenje krnji nadu



Piše: Dujo Runje

Od rujna 2002. godine, nakon stanke duge pet desetljeća, na obzorjima Subotice počelo se ostvarivati obrazovanje na hrvatskom jeziku. Duga apstinencija hrvatskog jezika učinila je svoje. Raspadom bivše Jugoslavije sve što je mirisalo na hrvatsko dobilo je obrise nepoželjnosti i animoziteta. Nakon smjene režima u Jugoslaviji počeli su puhati novi vjetrovi. Koncem veljače 2002. godine donijet je dugo očekivani Zakon o zaštiti prava i sloboda nacionalnih manjina, koji je stvorio pravni okvir, ali ništa više od toga. Upis u osnovnu školu počinje u Subotici 1. travnja 2002. godine, ali nigdje ni spomena o mogućnosti obrazovanja na hrvatskom jeziku. Mi smo još uspavani i inertni, kao da se to na nas i ne odnosi. Tek nakon mjesec dana to se pitanje postavlja na Forumu hrvatskih institucija i organizacija. Zajednica se jedinstveno opredjeljuje da je realno moguće početi s prvim razredom osnovne škole. Od *dr. Tamása Korhecza*, pokrajinskog tajnika za ostvarivanje prava nacionalnih manjina, upravu i propise, dobiva se suglasnost za otvaranja odjeljenja na hrvatskom jeziku od rujna 2002. godine.

U okviru zajednice izrada programa hrvatskog jezika za razrede osnovne škole povjerena je radnoj grupi na čelu pokojnom profesoricom mr. *Marijom Grasl*. Prosvjetni savjet usvaja taj program hrvatskog jezika bez primjedbi, uz laskava priznanja za uloženi rad i stručno obavljen posao.

Izvršni odbor općine Subotica prihvaća inicijativu Forumu, te se djeca u prve razrede upisuju do 31. svibnja 2002. godine. Kod roditelja ima mnogo nejasnoća i dilema. Pokrajinski tajnik za znanost, obrazovanje i kulturu omogućuje formiranje odjeljenja tamo gdje bude 10 učenika, premda je Zakonom predviđeno 15. Brojka od 10 postaje velika prepreka. Prvo odjeljenje s brojem preko 10 jeste u Đurđinu. Mukotrpno se i dalje radi na formiranju

odjeljenja. Nastaje potreban broj djece za odjeljenja na hrvatskom jeziku u Tavankutu i u Subotici u OŠ »Matko Vuković«. Odjeljenje u Maloj Bosni nastaje tijekom kolovoza. Ukupan broj seže do 54 učenika. Malo ili puno?

Imajući u vidu sve ono što nam se događalo i kako se radilo možemo i moramo biti prezadovoljni. Hrvati su prva novonastala manjina koja ima školovanje na materinskom jeziku. Početkom školske godine, obećanja oko uvoza udžbenika iz Hrvatske postaju aktualna. Od Ministarstva prosvjete i sporta Srbije je zatražena suglasnost za korištenje udžbenika za hrvatski jezik i matematiku iz Hrvatske. Brzo stiže suglasnost. Međutim, vrijeme prolazi, a udžbenika nema. S uvozom se kasni, nastaju peripetije administrativne prirode. Od strane općine Subotica »Školska knjiga« je određena za donatora za udžbenike. U međuvremenu se kao donator udžbenika javlja i grad Zagreb. Nažalost, isti problemi javljaju se i kod ovog uvoza knjiga. Tako se događa da istodobno stižu dva kompleta udžbenika za 60 učenika. Roditelji, učitelji i djeca su oduševljeni. Ostaje »mali« problem pitanje udžbenika Upoznavanje prirode s Razlikovnicom. Izvršni odbor SO Subotica se obratio za pomoć oko tiskanja spomenutih udžbenika na hrvatskom jeziku nadležnom tajništvu u Vojvodini. Uskoro se Pokrajinsko tajništvo za znanost, obrazovanje i kulturu oglašava nenadležnim za pitanje udžbenika i isti dopis prosljeđuje Ministarstvu prosvjete Srbije. Odgovora i do danas nema, a da bude žalosnije niti se nazire. Iz nadležnih tijela općine Subotica stižu odgovori tipa: vidjet ćemo sutra, prekossutra, sljedećeg tjedna, tajnik je otputovao i sl. Osjeća se nelagoda i nemoć u njihovim očima. Svima je jasno da je udžbenik neophodan, da je to prvo-razredno pitanje.

Naša zajednica ima određene predstavnike u Vojvodini, općini, ima puno institucija i organizacija, ali se pitanja obrazovanja i udžbenika ne pojavljuju na dnevnom redu. Mora se reći da smo od matične države očekivali više, snažnije i jasnije. Sa strane domaćne države stanje je još i gore. Ovdje

imamo lijep primjer sofisticiranog kršenja zakona. Nitko nije rekao ne može, neće biti ili slično, ali se vrijeme vuče u nedogled. Polako se gubi povjerenje u namjeru države da ostvari proklamirano. Ni najbolji zakoni koji se ne primjenjuju ne vrijede. Elan učitelja opada, djeca se snalaze na razne načine. Druge neophodne akcije kasne. Novac ne može i ne smije biti opravdanje. Svatko pravo ima svoju obvezu. Što će onda biti sljedeće školske godine kada bude trebalo prevesti sve udžbenike na hrvatski jezik? Što će biti ako se bude prijavio određen broj učenika za peti razred na hrvatskom jeziku? Kada će na dnevni red doći pitanja lektorata? Ovo je lakmus papir za mnogo značajnija pitanja. Ako ovo ne može realizirati, teško da će biti išta od ostalih prava iz domena kulturne autonomije. Srećom, nedavno je osnovano Hrvatsko nacionalno vijeće čija je osnovna zadaća skrb o obrazovanju, te ostaje nada da će ono o ovom pitanju kudikamo više skrbiti.

Ono ima i legitimitet i legalitet. Bez obrazovanja na materinskom jeziku svaki narod je osuđen na odumiranje i na koncu izumiranje. Obrazovanjem se stvaraju kompetencije i kapaciteti koji osiguravaju stvaranje i razvijanje kulturnog identiteta. Ove kritičke opaske na probleme oko ostvarivanja hrvatske nacionalne manjine na obrazovanje ne treba shvatiti kao plačljivi diskurs, već kao (gorku) dijagnozu koja zahtijeva sinkronizirano i komplementarno djelovanje svih čimbenika u hrvatskoj zajednici, a od državnih tijela realizaciju svih obveza koje proističu iz prava na obrazovanje na materinskom jeziku. Logično bi bilo da postoji monitoring za implementaciju prava iz zakona, kako se ne bi pretvorili u šuplje riječi koje vjetar nosi. Kasni se nema sumnje dosta, ali uz velike napore svih subjekata mogu se početni problemi prevladati u interesu učenika koji su »vrlo nerentabilan proizvod« Za mnoge labirinte postoji Arijadina nit, pokažimo je prije svega mi. To je imperativ vremena u kojemu živimo. Učinimo sve da se ovo veliko nadanje koje traje pet desetljeća ne pretvori u razočaranje. Od Subotice se očekuje da bude lučonoša za druga mjesta u Vojvodini, kako bi i drugi Hrvati počeli ostvarivati svoja prava na obrazovanje.

Autor je pedagog i dopredsjednik HAD-a



Pogled iznutra

# Slobina haaška svakodnevnica



Piše: Goran Rotim,  
novinar HRT-a

Potkraj prošloga tjedna u haaškom procesu protiv *Slobodana Miloševića* počeo je dokazni post pak Tužiteljstva za zločine u Vukovaru, po završetku Dubrovnika. Nakon zaštićenog svjedoka C-013, jednog od vođa srpske pobune u istočnoj Slavoniji, najavljeni su *Imra Agotić*, sadašnji vojni savjetnik predsjednika Republike Hrvatske, a tadašnji pregovarač u Zagrebu s generalom JNA *Andrijom Rašetom*, te *dr. Vesna Bosanac*, sadašnja ravnateljica, a tadašnja liječnica vukovarske bolnice. Masivna, ne tako velika zgrada Međunarodnog suda za ratne zločine počinjene u bivšoj Jugoslaviji na Trgu Churchilla br. 1 u Den Haagu, nekada je bila zgrada osiguravajućeg društva. Uskoro će se napuniti deset godina od kako je pretvorena u Sud. Glasnogovornici *Florance Hartmann* i *Jim Landale* skoro neprestano »zuje« predvorjem zgrade. To je ujedno i jedini prostor gdje mi novinari smijemo ući. Dakako, možemo i kat više - na tzv. javnu galeriju, odakle iza stakla gledamo i slušamo što se zbiva u sudnici. No, kad se ide »na kat«, sve elektronske uređaje (diktafone, kamere, fotoaparate, čak obične džepne digitrone) moramo ostaviti nekom od kolega u prizemlju. »Gore« se smije imati samo papir i olovka... »Gore« najviše volim zauzeti poziciju »skroz lijevo« tako da kroz staklo mogu neprekidno pratiti ponašanje *Slobodana Miloševića*, udaljenog 4-5 koraka, ne više. Često je uz mene, u prvom redu, i kolega *Emir Suljagić* stalni haaški dopi nik sarajevskih »Dana«, rođeni Srebreničanin. Nizozemka *Marlise Simons*, dopisnica »New York Timesa« obično je iza nas... *Milošević* nastavlja svoj »političko - pravni cirkus« i dalje »ne priznajući buržoaski sud»,

mješavinom sarkazma, pokušaja diskreditiranja Suda i svjedoka, svađom, ciničnim osmjesima... Njegov odvjetnik *Zdenko Tomanović* tijekom rasprave sjedi s nama u novinarskoj galeriji. Svi mi znamo da on, u svojoj crnoj »liječničkoj« torbi, *Miloševiću* nosi i odnosi papire koji mu se pripremaju u Beogradu. Bude u galeriji svakakvih... Kada je u rujnu počelo suđenje za zločine u Hrvatskoj, na travnjaku pred Sudom, kamerom smo snimili i jednog jedinog promiloševićevskog »prosvjednika«. Nosio je Slobinu sliku i ćirilčni natpis (kao da to zapadnjaci razumiju) »Sloboda Slobi!«. Najupečatljiviji je bio odjećom: svijetlosmeđe antilopmokasine, bijele čarape, modre radničke hlače, zelena košulja i vijetnamka bez rukava. Sutradan, vidjeh ga - u galeriji sudnice!

Ovaj put - uredno plavo odijelo, blistave crne cipele, bijela košulja, crvena kravata. Nisam mogao vjerovati. Kažem



Karakteristični mitinzi

mu da sam ga »objavio« u našem sinočnjem Dnevniku i pitam - što je tražio na travnjaku? Nasmiješi se. Nije stigao ni odgovoriti, a njegov još elegantniji prijatelj pita »vi radite za Srnu«? »Ne«, rekoh, »radim za Hrvatsku televiziju, a vi očito za DB!«. I sve završi podsmjesima. Istog čovjeka sretah potom na doručku u mome hotelu »Esquire«. Opet - elegantna varijanta. Preplanuli počne dobacivati kako nikad u životu nije radio za DB, a ja mu, eto, ne vjerujem. *Milošević* im je

toga dana nekoliko puta mahnio kroz staklo. Na fasciklu prosijedog Preplanulovog prijatelja vidjeh naljepnicu SPS-a!? Tada je postalo jasnije. Jedino ne znam imaju li svi u svojim aktovkama par bijelih čarapa i zelenih košulja, uz ćirilčne transparente?! Putne... I kome pravdaju putne naloge? Na nedjeljnoj kavi u »Esquireu« jedna mi je odvjetnica pričala o režimu života u Pritvorskoj jedinici. To je, pak, golema stara zatvorska zgrada u obalnom, turističkom dijelu Haaga zvanom Scheveningen. Lijepa promenade na obali Sjevernog mora sa stotinama restorana, ležaljka i suncobranima, udaljena je od centra Haaga kao i Palić od centra Subotice. Ležaljke i subotnji sladoledi, vjerojatno su san svih onih unutar zidina Pritvora. Sloba, kad je dopremljen u Haag i smješten u staru tvrđavu, - priča odvjetnica (a njoj su pričali drugi »iznutra«) - prvih tjedan dana nije htio maknuti iz svoje ćelije.

Prvi tjedan nije htio skinuti sa sebe kravatu i odijelo u kojem je dopremljen. Ostali pritvorenici su ga nagovarali: »Slobo, opusti se. Obuci trenirku, čovječe, pa živjet ćeš ovdje!« Trebalo mu je sedam dana da to shvati... - govori od jetnica. Ljudi koji službeno zalaze unutra kažu da su mu uvjeti jednaki kao i drugim pritvorenicima. Kad se s odjeve nicima priprema za ročišta, ima pravo biti u radnoj sobi i pregledavati materijale. Ondje može koristiti video, TV i kasetofon. Budući je ćelija premala da bi je zatrpavao papirima, u pritvoru vjerojatno ne drži ništa. Što mu treba, donose mu beogradski odvjetnici i pripremaju ga. Ostali pritvorenici ga oslovljavaju s »predsjedniče«.

Kad je bolovao od gripe, čaj mu je u ćeliju nosio *Mladen Naletilić Tuta*, Hrvat, optuženi zapovjednik hercegovačke Kažnjeničke bojne HVO-a. Navodno »unutra« ne vrijede pravila koja su vrijedila u ratu na Balkanu. Ondje su svi, ili barem većina, sada na »isto strani«!? Zločinac ima ime, ali zločin nema nacije!



Srbija na raskrižju

# Iskušenja »zardale kašike«



Piše: Ivan Torov,  
komentator Politike

Po pravilu »dobro obaviješteni« dužnosnici republičke vlade saopćili su ovih dana da je priča o odlasku Vojislava Šešelja u Haag gotova stvar.

Del Ponteova

je, navodno, već potpisala optužnicu, čeka se samo »pogodan trenutak« da se to objelodani, pa da se lider srpskih radikala nađe tamo gdje mu je, po općem uvjerenju antiratne i antinacionalističke Srbije, još poodavno mjesto.

To je, naravno, optimistička varijanta. Ova druga, opet, kaže da od toga zasad nema ništa. Niti je optužnica napisana, niti ga je režim pokušao oteti, poglavito nisu »tom pokušaju« sudjelovali misteriozni britanski SAS-ovci. Spektakla je nekoliko dana, ipak, bilo, medijske pompe, također, a sva je prilika da će se i ova »frka« završiti kao još aferaški pucanj u prazno. Bar, dok se u Haagu ili Beogradu drugačije ne naredi...

I, kako to obično biva, jedna preozbiljna, za mnoge na prostorima bivše zajedničke države, tragična priča, postaje sumorno komična, a i simptomatična. Komična, jer se izumitelj i vlasniku »zardale kašike« pružaju neslućene medijske i estradne mogućnosti da se eksponira i skuplja jeftine političke i »patriotske« poene u (ispod) prosječnoj svijesti. Simptomatična, stoga što pokazuje dimenzije konfuzije i (ne)nespremnosti vlasti da iz stvarnih, a ne samo pragmatično - financijskih motiva, surađuje sa sudom za ratne zločine.

»Crveni četnički vojvoda« će svakako u Haag. Odmah, za dva-tri mjeseca, godinu dana, nije važno. Prinudno, spektakularnim uhićenjem, kako sam, u stvari, priželjkuje, ili »dobrovoljno«, s turističkom vizom,

kako se nudi, svejedno. Račun za ratnozločinačku prošlost u Hrvatskoj i Bosni se kad-tad mora platiti i toga je i sam Šešelj svjestan. Ipak, svojski se trudi da se javnosti nametne kao »nacionalni heroj« koji, jel'te, jedva čeka priliku da krene u borbu protiv »antisrpske globalističke nemani« i očita joj lekciju o »pravednoj nacionalnoj borbi«. Pokušat će, tako, otkinuti bar dio svjetske slave, nesumnjivo, poznatijeg haaškog optuženika, svog dugogodišnjeg ideološkog, političkog i vlastodržačkog suputnika i supatnika, Miloševića.

Nešto je u ovoj priči, ipak, intrigantnije od same (ne)izvjesnosti hoće li se, i kad, Šešelj naći u Haagu: dilema – zašto je, poslije svega i nakon toliko godina, radikalski vođa mimoiden? Unatoč njegovom samohvalisanju da je svoj i »puni entizijazam« njegovih paravojnih formacija uložio u ostvarenje velikodržavnog projekta (Karlobag — Karlovac — Virovitica) i »nemilosrdnu borbu« protiv »ustaša i mudžahedina«? Je li njegov ratni i šovinistički »angažman« bio toliko suptilan da se nije mogao dokazati, ili će prije biti da su prevagu odnijele nagodbe na relaciji Haag — Beograd, i obratno?

A i to, kako se čini, nije bilo dovoljno. Kao da je »netko« procijenio da je Šešelj, sa svim njegovim »vrlinama« i »vještinama«, potrebniji u Srbiji, nego u Haagu. Što se to desilo s petolistopadskim pobjednicima ako je danas, prije svega njihovom voljom, Šešeljeva Srpska radikalna stranka, po snazi, treća politička grupacija u Srbiji, tik uz Koštuničinu i Đinđićevu? Čak i stožer oko koga se okuplja sav nacionalistički (probi)svijet, ali i, socijalnoj i nacionalnoj demagogiji sklone, mase koje su Miloševića jednom uzdige u nebesa. One snage, dakle, koje

osjećaju da se u Srbiji ništa u međuvremenu korjenito nije izmijenilo i da je, možda, »kucnuo čas« da se »nacionalno buđenje« nastavi tamo gdje ga je Milošević zaustavio iz svojih egoističkih vlastodržačkih poriva.

Tko god pažljivije prati prilike u Srbiji zna da Šešelj nije (bio) samo zabavljачka varijanta ovdašnjeg političkog cirkusa. Više od toga – uvijek poželjni predmet svakojakih spekulacija, kalkulacija i manipulacija, preko koga se prelamala prava priroda nove vlasti. Kao jedan od, sasvim sigurno, najinformiranijih političara, s izvorima i »krticama« koji dosežu do samih vrhova državnih struktura, policije, državne sigurnosti, vojske i organiziranog kriminala, osigurao je si lagodnu poziciju opozicijskog lidera koji nesmetano krči prostor. Kao čovjek »koji mnogo zna«, nekima (u vlasti) je smetao, ali mu dosad nisu mogli ništa; drugima je bio izuzetno koristan kao realizator najprljavijih poslova protiv njihovih rivala.

I sve što mu se pružalo umio je obilatno iskoristiti. Pokazao se »dobro« na ratištima, kada je trebalo na svaki način pogurati »nacionalnu stvar«; u opoziciji, kada je za račun svog gazde trebalo eliminirati mogućnost rađanja antimiloševićevske demokratske alternative; u

vlasti, kada je bio »rječita poruka« svijetu da se Srbija nema namjeru priključivat civilizaciji. Za neke je bio neugodan svjedok, za druge nepobitan dokaz (i akter) dugogodišnje simbioze politike, nacionalizma, šovinizma, ratnog profiterstva i zločina, običnog i organiziranog kriminala. Ojađenoj Srbiji utjeha da s Miloševićevim odlaskom baš i nije sve propalo.





## Između denacionalizacije i privatizacije

# Čekajući Strasbourg

*Nova partizanska vlast tisuće je ljudi pretvorila preko noći u puku sirotinju*

Piše: Vesela Laloš

Srbija je, osim Federacije BiH, posljednja država istočne Europe u kojoj se problem vraćanja oduzete imovine nakon Drugog svjetskog rata još nije počeo rješavati. Iako je sadašnja vlast u svom izbornom programu, kao jedno od važnijih obećanja, građanima ponudila upravo ispravljanje ove pola vijeka stare nepravde, do sada na tome nije uradila ništa, a višekratni bezuspješni protesti oštećenih vlasnika i njihovih nasljednika upućuju na zaključak da ni u skorije vrijeme ne treba previše očekivati.

Na to posebno upućuje i neobaziranje države na upozorenja da ne iznosi »na pijacu« tvrte koje imaju svoje nekadašnje zakonite vlasnike, što može biti kontraproduktivno za sam proces privatizacije u zemlji, pa i za cjelokupan image države u Europi. Mnogi ekonomisti već ukazuju na to da je izostanak većih investicija direktna posljedica kaosa koji i dalje vlada u domeni vlasničkih odnosa kod nas, te da se ozbiljan inozemni kapital ne želi upuštati u takav rizik ulaganja u tuđe, ili, kako je to onomad ocjenio predsjednik vojvođanske skupštine *Nenad Čanak*, kupovati kradenu robu. Tom istom europskom osjećaju za red i zakon nadaju se i mnogi oštećeni vlasnici, pa već sada dižu ruke od uvjeravanja i urazumljivanja ovdašnjih instanci, već najavljuju tužbe direktno Vijeću Europe. Inspiraciju nalaze u slučaju Rumunjske, koja je nakon presude tribunala u Strasbourgu morala svom državljaninu isplatiti 650.000 dolara na ime obeštećenja za nevraćenu imovinu. Poslije toga vlast u toj zemlji je po ekspresnom postupku, za samo nekoliko dana, usvojila novi zakon o povraćaju oduzetih dobara, kojim se imovina vraća u izvornom obliku.

Ovdašnje vlasti taj zakon usvajaju od srpnja 2001. godine, kada je sačinjen prvi nacrt. Nakon toga nastupila je duga pauza, da bi se tek od veljače 2002. rad na zakonu nastavio, ali sve do sada on je ostao nedovršen, iako je više puta najavljivano njegovo promoviranje u skupštini. I

pored činjenice da je usvajanje zakona o restituciji i obeštećenju neminovnost, još uvijek nitko ne zna kada će se to i desiti, jer sve ukazuje da jednostavno nema političke volje za definitivno rješavanje toga pitanja.

**ETIČKO PITANJE:** A to nije ni lako niti jednostavno kako se čini, prije svega oštećenima. Vraćanjem fizičke imovine otvara se pitanje što s onima od kojih se ona sada oduzima. U tome paketu su brojne kuće i stanovi, neki od njih poklonjeni novim vlasnicima, a neki već i preprodati trećim licima. Za njih bi država morala osigurati obeštećenje, kao i u

slučaju onih čija se imovina ne može vratiti u fizičkom obliku, a za takve pothvate, kažu nadležni, jednostavno nema novca. Slabo gospodarstvo i siromašna državna kasa ne bi mogli izdržati teret restitucije i obeštećenja bivših vlasnika. Premijer *Zoran Đinđić* taj dio priče o denacionalizaciji definira i kao etičku dilemu, zastupajući tezu da se ne može jedna nepravda ispravljati stvaranjem nove, i sugerirajući da se jednom taj začarani krug mora presjeći. S time se, dakako, ne slažu stari vlasnici, čiji je revolt još uvijek obilježen sjećanjima na dane nacionalizacije, konfiskacije i eksproprijacije, što su sve bili pravni okviri komunističke deprivatizacije cjelokupne imovine u tadašnjoj FNR Jugoslaviji.

MIHALY NOVÁK

Nova, poslijeratna partizanska vlast je, u ime »više pravde«, oduzimala čitava imanja, tvornice, kuće, njive i šume, i tisuće su ljudi preko noći postajali pukom sirotinjom i proletarijatom. Iako se do dana današnjeg još uvijek nije sačinila ukupna bilanca tada oduzete imovine, poznato je da su poslijeratnim zakonima o nacionalizaciji, agrarnoj reformi i konfiskaciji podlegli poljoprivredno zemljište, šumski posjedi i zgrade na tim imanjima u vlasništvu privatnih lica, pravnih lica -



Subotica: Prokesch palača

## Posebni neprijatelji

*U novostvorenoj FNRJ je 1946. godine ukupno nacionalizirano oko 3.100 poduzeća — 10 rudnika, 65 električnih centrala, 220 ciglana, 100 pilana, 250 raznih drugih industrijskih poduzeća, 200 tiskara i litografija, 880 magacina, 30 sanatorija i bolnica, 500 hotela, 40 javnih kupaonica, 15 ljetovalista, 530 mlinova... Tome treba dodati i imovinu inozemnih kompanija i pravnih lica, a koji su, prema podacima iz 1938. godine, u tadašnjoj Jugoslaviji imali u posjedu 183 tvrtke, najviše u Dravskoj (78) i Hrvatskoj banovini (46). Gotovo cjelokupnu ondašnju naftnu industriju držale su kompanije »Shell« i »Standard oil«, dok je njemački »Farbenindustrie«, koji je imao udio u 24 tadašnja poduzeća, 1925. godine svoj kapital uložio na 99 godina. Ugovor toga ističe 2024. godine. U cijeloj predratnoj privredi bilo je još i engleskog, njemačkog, belgijskog, švicarskog i francuskog kapitala. Svi oni su došli pod udar zakona o nacionalizaciji, koji je inozemne vlasnike markirao kao posebne neprijatelje novoga društva u nastanku.*





## Zločin vlasništva

*Pitanje restitucije imovine i obeštećenja onih koji su bili žrtve ideje da je privatno vlasništvo zločin jedno je od ključnih pitanja postavljanja novog temelja vlasničkih odnosa, i čitavog procesa privatizacije. Privatna svojina je neprikosnovenjena u svim pravnim državama, te je i uvjet našeg ulaska u svijet uređenih i na zakonu zasnovanih društava poštivanje toga temeljnog prava. To je istodobno i sine qua non privatizacije, bez kojeg se nijedan ozbiljan poslovni čovjek neće upustiti u kupovinu bilo čega u ovoj državi, niti u bilo kakvo investiranje.*

banaka, poduzeća - i vjerskih institucija, kao i stambene zgrade, poslovne zgrade, tvornice, restorani, hoteli...

U Vojvodini posebno pamte vrijeme nacionalizacije i agrarnih reformi, koje je označilo početak propadanja jedne uspješne, napredne i bogate regije. S vrlo razvijenom industrijom, velikim poljoprivrednim dobrima i modernim poduzećima ona je bila pravi rudnik za formiranje poratnih socijalističkih fondova. Već 1946. godine Fond agrarne reforme, sačinjen od oduzetog poljoprivrednog zemljišta samo u Vojvodini sadržavao je 660.000 hektara zemlje oduzete od veleposjednika, zemljoradnika i nezemljoradnika, crkava, manastira, banaka i drugih. Imovina je seljacima oduzimana i kroz instituciju prinudnog otkupa, u slučajevima kada nije ispunjena zadana norma, što se nerijetko završavalo i zatvorskim kaznama.

Do svibnja 1947. godine, zbog neizvršavanja otkupa, kroz zatvore u Vojvodini je prošla 8.821 osoba. Svemu tome treba dodati brojne tvornice, mlinove, poduzeća i još brojnije domove protjeranih Nijemaca, koji su nakon konfiskacije imovine često bivali izloženi i fizičkoj egzekuciji. Rudolf Weiss, predsjednik Njemačkog narodnog saveza u Vojvodini, iznosi podatak da je oduzeta imovina podunavskim Švabama procijenjena na 21 milijardu dojučerašnjih maraka, a od oko 400.000 Vojvođana njemačke nacionalnosti nijedan nije bio pošteđen konfiskacije, dok je veliki broj završio u poratnim logorima. Arhive u Njemačkoj čuvaju podatke da je tada

oduzeto 636.847 hektara zemlje i 96.800 posjeda, kuća, mlinova ili tvornica građanima njemačke nacionalnosti kojima je imovina oduzeta odlukom AVNOJ-a iz 1944. godine.

**BEZ PRECIZNE STATISTIKE:** U udruženjima koja okupljaju bivše vlasnike postoji samo određena fragmentarna statistika, koju su sačinili sami vlasnici, ali država službeno kao da je bez pravog zbirnog uvida u taj neuralgični problem, pa se događa da joj se u završnim dogovorima o prodaji poduzeća javljaju legitimni vlasnici da to ospore. Poznat je slučaj aukcije šest beogradskih hotela 2001. godine, koja je morala biti zaustavljena, jer se naknadno ispostavilo da su vlasnici tih hotela i te kako poznati. U

vlasti da će se kroz privatizacijski postupak osigurati novac za obeštećenje gotovo nitko od njih ne prihvaća kao ozbiljan, jer već sam procent sredstava od prodaje poduzeća izdvojenih za te namjene, a on ne prelazi pet posto, ne ulijeva povjerenje. Ako se ima na umu da je oficijelno procijenjena vrijednost oduzete imovine 960 milijuna dolara, te da se u fond za obeštećenje izdvaja pomenuti postotak, onda bi ukupan profit od prodaje poduzeća u Srbiji morao biti dvadesetak milijardi. Brojka djeluje nevjerovatno u situaciji kada se pojedine propale tvrtke prodaju i za nekoliko dolara. Stoga je i razumljivo inzistiranje bivših vlasnika da im se oduzeta imovina vrati u obliku u kojem je i oduzeta. To će, međutim, biti

velik problem nakon završene privatizacije, te zvuči razumnim zahtjev da se ova imovina izuzme od aukcijske prodaje. Skupština Vojvodine je povodom toga donijela preporuku općinama u Pokrajini da usvoje moratorij na prodaju nacionalizirane imovine, iako to po svoj prilici nije imalo većeg odjeka, izuzev kada su se sami bivši vlasnici angaži-



Subotica: Reichlova palača -  
Obje čekaju stare vlasnike

subotičkom Udruženju za zaštitu privatne svojine podsjećaju da su mnogi značajni privredni subjekti, poput subotičkog »29. novembra«, »Sinalca«, »Partizana«, »Severa«, »Zorke Klotild 1904«, beočinske cementare, nacionalizirana poduzeća privatnih lica, čiji su nasljednici živi i zdravi. Dobar dio porodica koje su doživjele i preživjele zakone o nacionalizaciji i konfiskaciji napustile su tadašnju novostvorenu državu i zatim u inozemstvu stvorile novi kapital. Ruža Dulić, predsjednica subotičkog udruženja, kaže da su se mnogi od njih već javljali, čekajući rasplet privatizacijske drame u ovoj zemlji. Među njima su i nasljednici subotičkog »29. novembra«, kojeg je nekoć posjedovala židovsko-njemačka obitelj Hartman, kao i obitelj Ruff, vlasnici nekadašnjeg »Pionira«. Oštećeni će nedvojbeno nastaviti svoje proteste, kao što uostalom neprestano i najavljuju, s mogućim blokadama i drugim oblicima iznude reakcije nadležnih. Načelni stav

rali na tome. Ovih dana se u pokrajinskom Izvršnom vijeću, kako za "Hrvatsku riječ" navodi potpredsjednik Aleksandar Kravić, intenzivno radi na nacrtu pokrajinskog zakona o denacionalizaciji, uz konzultacije sa udruženjima, a on bi mogao biti usvojen za par mjeseci. "Taj će zakon poslužiti kao predlog prilikom usvajanja republičkog zakona, i svakako može biti prekrajan, ali on sa druge strane ima političku i etičku dimenziju, jer ćemo njegovim usvajanjem jasno reći svoj stav o potrebi vraćanja oduzete imovine", kaže Kravić.

Pitanje restitucije imovine i obeštećenja onih koji su bili žrtve ideje da je privatno vlasništvo zločin jedno je od ključnih pitanja u procesu postavljanja novog temelja vlasničkih odnosa. Privatna svojina je neprikosnovenjena u svim pravnim državama, te je i uvjet našeg ulaska u svijet uređenih i na zakonu zasnovanih društava poštivanje toga temeljnog prava.

Projekt nove promidžbe dijela baštine Republike Hrvatske

# Hrvatska priča ispričana i u Subotici

Proteklog je vikenda u Velikoj vijećnici Gradske kuće u Subotici gostovala »Hrvatska priča«, prvi autorski projekt nove promidžbe dijela hrvatske kulture, gospodarstva i turizma u svijetu. Nositelji ovoga projekta su Hrvatska matica iseljenika, Hrvatska radiotelevizijska, Hrvatska gospodarska komora, Hrvatska turistička zajednica, Ured za kulturu grada Zagreba i »Orfej«, a suorganizator ovoga gostovanja bio je Generalni konzulat Republike Hrvatske

jalno najbliži. Mi smo mala zemlja, imamo mnogo toga i želimo ispričati našu priču kroz ono kvalitetno i dobro, iznad svega dobronamjerno. Do sada je ova manifestacija gostovala u Beču, Pečuhu, Parizu, Sarajevu, Urugvaju, Peruu, Čileu, Mostaru, Stuttgartu, a ove godine bit će ispričana, poslije Subotice, i u Njemačkoj, Švicarskoj, Rimu, Vatikanu i Južnoj Africi. Jednom godišnje održimo i koncert duhovne glazbe u zagrebačkoj katedrali u čast zaštitniku

kajkavske pjesme pa i bunjevački plesovi. Okupljenima su se tom prigodom obratili ravnatelj Hrvatske matice iseljenika *Boris Maruna*, vukovarsko-srijemski župan *Nikola Šafer*, generalna konzulica Republike Hrvatske u Subotici dr. *Jasmina Kovačević*, predsjednik Izvršnog odbora SO Subotica *Géza Kucsera*, te predsjednik Hrvatskog nacionalnog vijeća *mr. Josip Ivanović*.

Među nazočnima bili su i predstavnici Veleposlanstva Republike Hrvatske u



u Subotici.

Autorica i voditeljica projekta *Lejdi Oreb*, inače voditeljica i urednica na HTV-u, na konferenciji za novinare istaknula je kako je »Hrvatskom pričom« htjela na jedan sofisticiraniji način predstaviti ono što je karakteristično i prepoznatljivo samo za Republiku Hrvatsku, a to su svakako dalmatinske klape, profesionalni Tamburaški orkestar Hrvatske radiotelevizije, te gospodarski proizvodi.

»Nama je bitno da našu kulturnu baštinu ne pokažemo samo Hrvatima. Uz kulturnu baštinu predstavljamo i gospodarsku sliku Hrvatske, a nastojimo osim grada Zagreba predstaviti i neku od županija. U Suboticu su skupa s nama došli predstavnici Vukovarsko-srijemske županije, budući da su vam oni i teritori-



ovoga projekta *Alojziju Stepincu*, istaknula je *Lejdi Oreb*.

U gotovo dvosatnom programu sudjelovali su članovi Tamburaškog orkestra HRT-a, pod ravnanjem *Siniše Leopolda*, sopranistica *Barbara Othman*, zatim kao drugi vokalni solist *Dražen Kurilovčan* iz Ansambla »Lado«, Muška klapa »Grdelin« i Ženska klapa »Čakulone«. Na programu su bila djela, kako velikih klasika J. Straussa, G. Rossinija, A. Hačaturjana, tako i prepoznatljivi evergrini, dalmatinski napjevi,



Beogradu, Generalnog konzulata u Subotici, Sjevernobačkog okruga, subotičke lokalne samouprave, Katoličke crkve i hrvatskih institucija.

Dojam s prekrasnog koncerta kvario je pogled po Velikoj vijećnici Gradske kuće koja nije bila popunjena do kraja, iako je zanimanje u gradu za ovaj događaj bilo veliko, prije svega u hrvatskoj zajednici. Predstavnicima državnih organa bile su dostavljene pozivnice, no kako se pozvani nisu odazvali, uz mnoštvo zainteresiranih Subotičana i žitelja drugih gradova, bila su i uočljiva upraznjena mjesta.

No, stoga je sutradan subotička katedrala Svete Terezije bila puna i dopustila okupljenima da uživaju bar u nekim duhovnim skladbama gostujućih izvođača.



U Novom Sadu i Subotici:

## Predstavljanje »Hrvatske riječi«

Poslije gotovo pola stoljeća hrvatska zajednica u Vojvodini institucionalno upražnjava svoje pravo na informiranje na vlastitom jeziku, ovoga puta uz potporu Skupštine AP Vojvodine.

Nakon nešto više od pola godine, prvi broj »Hrvatske riječi« predstavljen je 31. siječnja u prostorijama osnivača, Zastupničkom klubu Skupštine Autonomne Pokrajine Vojvodine.

O značaju redovitog pisanog novinarstva na hrvatskom jeziku u Vojvodini govorili su tom prigodom predsjednik Privremenog Upravnog odbora Tomislav Žigmanov, potpredsjednik Skupštine AP Vojvodine Miroslav Mrnušćik, te pokrajinski tajnik za informiranje Rafail Ruskovski.

Prvi broj »Hrvatske riječi« predstavljen je dan kasnije u Subotici gdje je o novoj



Sa predstavljanja u Novom Sadu...



... i u Subotici

Z. SUDAREVIĆ

MIHÁLY NOVÁK

medijskoj kući u Vojvodini govorio predsjednik pokrajinskog Odbora za informiranje Đorđe Subotić.

Predstavljanju prvog broja ovoga informativno – političkog tjednika nazočili su predstavnici Veleposlanstva Republike Hrvatske u Beogradu, Generalnog konzulata RH u Subotici, Vlade Republike Srbije, Skupštine i Izvršnog vijeća AP Vojvodine, pokrajinski zastupnici, predstavnici Sjevernobačkog okruga, SO Subotica, hrvatskih institucija u Vojvodini i svećenstva.

Početna naklada »Hrvatske riječi« je 3.000 primjeraka, a distribuira se preko distributerskih kuća, pošte i infrastrukture Katoličke crkve.

D.D.

**Predsjednik pokrajinskog Odbora za informiranje Đorđe Subotić:**

### **Riječ tolerancije**

»Na osnovu prvog broja uvjeren sam da će 'Hrvatska riječ' biti riječ tolerancije, međusobnog uvažavanja, koja će premošćivati sve odnose s Republikom Hrvatskom. 'Hrvatska riječ' koja će se baviti izdavanjem ovog jako dobrog tjednika, nadam se da će uskoro izdavati i časopis za kulturu, te časopis za djecu i mladež na hrvatskom jeziku. Mislim da je hrvatska zajednica ovim činom dobila pravo građanstva kao i sve druge manjinske zajednice u Vojvodini«.

**Potpredsjednik Vlade Republike Srbije Miodrag Isakov:**

### **Dokaz drugačije prakse**

»Meni je jako drago što se ovo konačno dogodilo i to je samo dokaz da Vojvodina ima nešto drugačiju praksu kad je riječ o ostvarivanjima ljudskih i manjinskih prava. To je za mene draga potvrda jer je to rezultat jedne dugogodišnje borbe nezavisnih novinara, rezultat naše zajedničke borbe. Nažalost, potrajalo je dok nismo ostvarili ovaj cilj i mislim da će 'Hrvatska riječ' naći svoje mjesto ne samo među Hrvatima već i na medijskoj sceni Srbije i Jugoslavije u cjelini.«

**Potpredsjednik Skupštine AP Vojvodine Miroslav Mrnušćik:**

### **Značajan događaj za zajednicu**

»Ovo je jedan značajan događaj za hrvatsku zajednicu u Vojvodini, budući da je 'Hrvatska riječ' bila uspavana davne 1956. godine. Evo došlo je vrijeme, neki drugi ljudi, neka druga vlast, neko drugo gledanje na sve što se dešava oko nas i ponovno je 'Hrvatska riječ' probuđena. Ne želim da se ikada desi 1956. godina. Vjerujem da će 'Hrvatska riječ' još dugo trajati, onoliko koliko bude Hrvata u Vojvodini, a ja se nadam da će ih biti zauvijek«.

Mr. Josip Ivanović, prvi predsjednik Hrvatskog nacionalnog vijeća

# Predstoji nam uokviravanje institucija

Intervju vodio: Zlatko Romić

MIHÁLY NOVÁK

**K**onstitutivna sjednica Hrvatskog nacionalnog vijeća, održana 25. siječnja u Gradskoj kući u Subotici zacijelo će ostati zapamćena kao jedna od najreprezentativnijih manifestacija s najmanje reprezentativnim modelom ponašanja. Sva neslaganja koja su posljednjih godina između članica Foruma, s jedne, i DSHV-a, s druge strane, prerasla u netrpeljivost izlila su se netom nakon polaganja vijećničke prisege u verbalnu žuč. U tako pripremljenom pregrijanom ozračju teško je i bilo očekivati drugačijeg raspleta u odnosu na viđeni: odlazak pobijedenih na elektorskoj skupštini, jer se kod većine (sadašnjih vijećnika) brojčani sraz u odnosu 113:85 »za Forum« niti ne doživljava na razini višoj od rezultata utakmice.

U takvom ozračju činjenica da je predsjednik Hrvatskog akademskog društva i nositelj liste A na elektorskoj skupštini (15. prosinca 2002.) mr. Josip Ivanović nakon napuštanja vijećnika s liste B veoma brzo i jednoglasno izabran za prvog predsjednika HNV-a ostaje nekako u sjeni naprijed iznijetog.

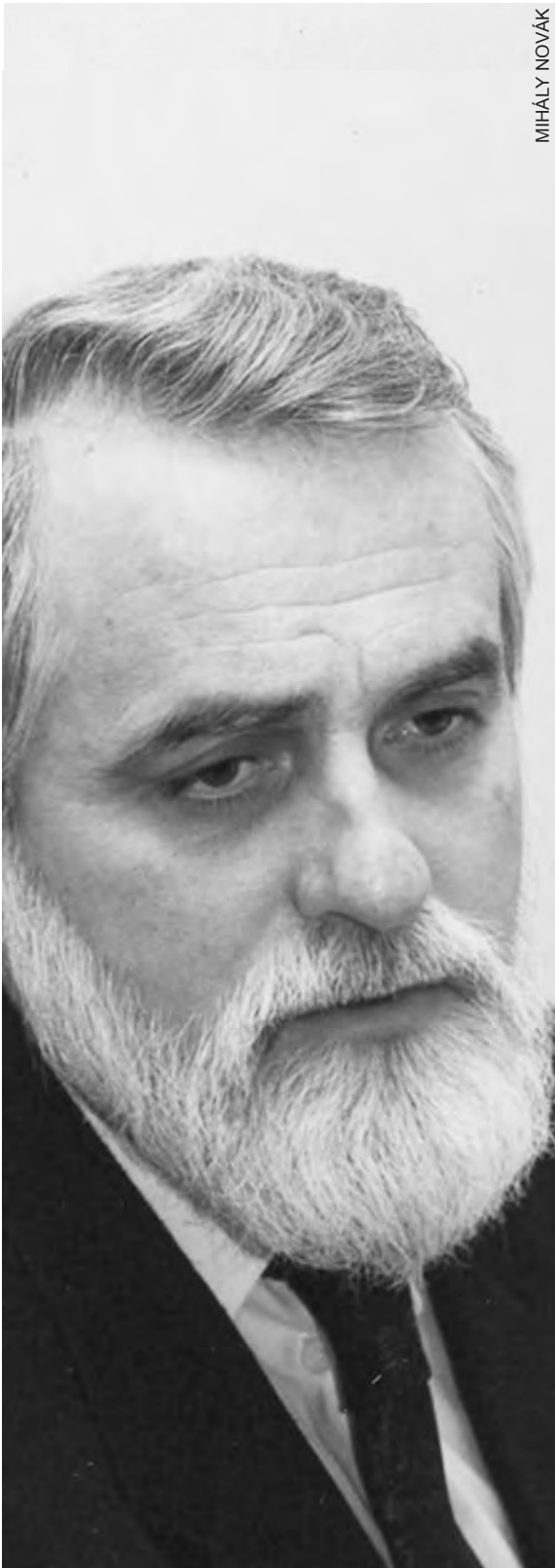
**U svom ste govoru, nakon što ste izabrani za predsjednika, istaknuli nekoliko ciljeva glede budućeg rada HNV-a. Među njima je i onaj o potrebi pomirenja unutar hrvatske zajednice. Koliko je to, nakon »epiloga na početku« konstitutivne sjednice realno ostvarivo?**

Kao većina, koja je dobila potporu na elektorskoj skupštini, mi imamo i stanovitu odgovornost. Biti manjinom je također jedna uloga u traženju slabih točaka i ukazivanja na njih kod većine. Javnost to, s pravom, očekuje. Međutim, pristati na ucjene na početku ne možemo. To bi značilo spoticanje na svakom koraku. Zapravo je riječ o jednom

broju ljudi koji su bili na pozicijama i da su ikako htjeli surađivati, i da se to moglo s njima, to bi bilo i učinjeno. Ipak, suradnje mora biti. Među svim ljudima dobre volje unutar Hrvatskog nacionalnog vijeća mora doći do razgovora i prihvaćanja Statuta. Osobno sam tražio stručno i neutralno pravničko mišljenje o Statutu i dobio sam vrlo pozitivnu i visoku ocjenu o njemu. A upravo je Statut taj dokument kojim se predviđa uključivanje vrlo velikog broja ljudi u Hrvatsko nacionalno vijeće u kom, primjerice, ima devet odbora, šest odjela, pa kad izmnožite to s predviđenim brojem članova koji se kreće od pet do jedanaest; pa konzultativna tijela, pa izvršni odbor, pa elektronsku vladu, predsjednika, četiri potpredsjednika... to izlazi negdje iznad stotinu članova i ljudi koji bi se aktivno trebali uključiti u život i rad HNV-a. Nitko ne može misliti, niti osobno to mislim, da ću ja s dvoje-troje ljudi nešto sam raditi po hrvatskoj zajednici. To je i nemoguće, a nije niti smisao osnutka Hrvatskog nacionalnog vijeća. Znači, mi smo projektom Statuta pokušali stvoriti jednu takvu strategiju kojom želimo izvući maksimum iz naše hrvatske zajednice, i to na profesionalnoj razini. Primjerice, novinari i ljudi iz medija bit će oni koji će odlučivati o stvarima koji se tiču informiranja; prosvjetni radnici odlučivat će o prosvjetnim pitanjima itd.

**Kao jedan od ciljeva u svom ste uvodnom govoru naveli i integraciju hrvatske zajednice u društvo u kom živi. Što to preciznije znači?**

S obzirom na činjenicu da je tek prošle godine usvojen savezni Zakon o zaštiti prava i sloboda nacionalnih manjina i etničkih zajednica hrvatska je zajednica konačno stekla svoj status. Kao što se vrlo dobro zna, mi





smo do tada bili u nekakvom zrakopraznom prostoru. Polazeći od te činjenice, mi zapravo nemamo nikakvih ozbiljnih institucionalno uokvirenih i utemeljenih odnosa s državom u kojoj živimo. Kao i sve druge zajednice, a kao i većinski narod, mi moramo biti integrirani u državu u kojoj živimo; mi želimo biti njezini građani, u njoj raditi, pridonositi joj, ali i pridonositi zajedništvu i šarolikosti, koje je najuočljivije upravo ovdje, u Vojvodini gdje i ima najviše Hrvata. To mora biti učinjeno u okvirima institucionalnih oblika iz kojih smo do sada namjerno bili izostavljani. Ali, hvala Bogu, situacija se sada promijenila na bolje, iako je i ranije bilo, istina rijetko, pozitivnih pojava. Jedna od tih stvari je, recimo, tečevina službenog jezika u subotičkoj općini, što je rezultat zalaganja određenih političkih stranaka, mađarskih prije svih. No, primjera poput Subotice za sada još nigdje nema, a kako sada stvari stoje, teško je i očekivati da bi se to pravo bilo gdje i moglo ostvariti. Ali, pravo na obrazovanje ili informiranje već postoji. Za to je primjer i veliki događaj oko osnutka »Hrvatske riječi« i izlaska njezina prvoga broja, a što je rezultat veoma pozitivnog pristupa Skupštine Vojvodine. Vidjelo se to i na svečanostima u Novom Sadu i Subotici iz govora ljudi koji su se otvoreno i iskrena srca zauzeli za tu stvar. Također, očekujemo i da se pitanje ostalih medija, poput radija ili televizije, riješi kao institucionalizirani oblik, a ne da se emisije i nadalje moraju pripremati po privatnim stanovima. Naravno, mislim da je potrebno proširivanje i drugih institucija, poput obrazovanja koje za sada postoji samo u četiri prva razreda u subotičkoj općini. Mislim da je tu nedopustivo vršenje bilo kakvog nasilja nad ljudima, nego neka se svatko slobodno odlučuje. Konkretnije, u onoj mjeri u kojoj se kao Hrvat osjeća sigurnim u ovoj državi on će razmisliti i odlučiti hoće li svoje dijete dati obrazovati na hrvatskom ili ne.

**Za takvu vrstu osjećaja odgovorna je i država u kojoj živimo. Ali, u kolikoj je to mjeri i zadaća matične države?**

Da, to je zadaća države u kojoj živimo, a matična država iskazivala je dosta visok stupanj spremnosti pomoći u tim stvarima. Kada je, konkretno, riječ o obrazovanju, moram reći da sam na prethodnoj svojoj dužnosti kao predsjednik Hrvatskog akademskog društva nastojao uspostaviti tu suradnju. Ona je

zaista i postojala s Ministarstvom prosvjete i sporta i Ministarstvom znanosti i tehnologije Republike Hrvatske. Naravno, bilo je tu i problema, ali u cijelosti uzev moram zaista visoko ocijeniti spremnost na suradnju. Nama su zaista dani svi potrebni materijali i potpora i što se tiče ljudi, kada je na redu bila izrada programa za hrvatski jezik i književnost i za hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture, kojeg smo mi, kao zadaću, dobili napraviti od Pokrajinskog tajništva za obrazovanje i kulturu. Postoji i spremnost ljudi da dođu držati seminare našim učiteljima i to ćemo mi koristiti, jer nam se kao veliki problem u zajednici pojavljuje obrazovanje profesora



MIHÁLY NOVÁK

hrvatskog jezika i književnosti i profesora povijesti. Na žalost, trenutačno imamo svega dva studenta koji u Hrvatskoj studiraju povijest, a na književnosti nemamo nijednog. A vrlo će brzo isteći vrijeme kada će trebati profesora hrvatskog jezika i književnosti, s obzirom na jesenas započeto obrazovanje na hrvatskom u prvim razredima osnovnih škola. Dakle, tu se moraju obaviti razgovori i s Ministarstvom prosvjete Republike Hrvatske, koje je izrazilo spremnost dati čak i duplo veće stipendije od uobičajenih kako bi se pozitivnom favorizacijom određenih struka moglo pridobiti mlade ljude za studiranje, u ovom slučaju kroatistike. Ono što se također pojavljuje kao problem jest činjenica da mnogi studenti, tijekom studija ili čak i prije, podnose zahtjeve za primitak u državljanstvo Republike Hrvatske, jer im je to

kasnije uvjet za ostvarivanje raznih prava i oni to i čine. E sad, ako su oni građani Republike Hrvatske, mi nemamo mehanizama da ih onda sprječavamo u mogućnosti obrazovanja u struci za koju se opredijele. I pored toga, mi moramo naći mehanizme pozitivne stimulacije kojima ćemo mlade ljude dobiti za studij hrvatskog jezika i književnosti i povijesti.

**Gdje će biti sjedište HNV-a i kakav će biti način njegova financiranja?**

Što se sjedišta tiče, u Statutu je zapisano da to bude u Preradovićevoj 4, u Subotici, gdje je i sjedište Hrvatskog kulturnog centra »Bunjevačko kolo«. Smatrali smo da je to jedno početno rješenje, ne mislimo i konačno, da se napravi ugovor s HKC-om o tome da nam se da adekvatan prostor u kojemu bismo počeli raditi. Glede financiranja, u Zakonu postoji, a i mi smo Statutom predvidjeli način financiranja putem proračuna. Vidjet ćemo kako će to funkcionirati. Starija nacionalna vijeća od nas, poput Mađarskog, za sada nije dobilo »niti prebijene pare«, ali se i jedni i drugi nadamo da će taj proračun kad-tad proraditi i da ćemo tu naći nekakva sredstva. Također, možda nađemo sredstva i putem donacija i ukoliko se tu i bude nešto dogodilo, mi moramo imati veoma sposobnog i organizacijski veoma pripremljenog predsjednika Izvršnog odbora. Jer, to je jedno od temeljnih pitanja funkcioniranja HNV-a: »ako nema para, nema ni muzike«.

**Na kojim poljima vidite mogućnost suradnje između HNV-a i drugih nacionalnih vijeća?**

Suradnja svakako treba postojati, jer napose na području Vojvodine mi činimo kolorit nacionalnih zajednica, a i, s obzirom na skupa živimo, moramo se međusobno povezivati, uvažavati i podupirati. Samo se na taj način istinski može govoriti o multikulturnom društvu kada se mi zalažemo za Roma ili Mađara, a oni za nas ili prava drugih. Konkretno, mi smo i neka iskustva mađarske nacionalne zajednice preuzimali; uzeli smo i Statut kao jednu osnovu. On ima, naravno, mnogo dodirnih točaka, jer tu niti ne može biti velike razlike, ali je doraden i dograđen. A upravo istraživanje modela suradnje i s državom u kojoj skupa živimo i s matičnom državom, možemo vidjeti iskustva Mađara i međusobno si davati ideje.

Prije nego se opredijelite za brzinu putovanja u budućnost

## Kviz za europočetnike



Piše: Goran Milić,  
novinar HRT-a

Ovu sam foru već prodao na HTV-u i u jednom tjedniku, ali opetovano srećem ljude koji pogrešno odgovoraju na nekoliko jednostavnih kviz-pitanja. Zato zamišljam da će se i neki čitatelji »Hrvatske riječi«

zamisliti i probati osvojiti veliku kutiju »bajadere« koju sam namijenio prvome koji se javi redakciji s točnim odgovorima.

Evo i pitanja:

1) Koja europska država ima dugu, dugu obalu, s prelijepim uvalama kojih je toliko da bi gotovo svaki stanovnik mogao zaposjednuti vlastitu?

2) Koja europska država ima najkvalitetniju morsku ribu?

3) Koja europska država ima dugu tradiciju pomorstva, slavni moreplovaca koji su otkrivali nove zemlje, te je među vodećima u svjetskoj brodogradnji?

4) Koja europska zemlja ima veliku dijasporu, brojčano skoro jednaku broju stanovnika u matičnoj državi?

5) Koja europska zemlja zarađuje godišnje 3-4 milijarde dolara od turizma?

6) Koja je europska zemlja bila dio veće, zajedničke države, a kad se odvojila zajednički jezik je nazvala nacionalnim imenom?

7) Koja europska država ima nacionalnu valutu koja počinje slovom »k«, a završava s »a«, a čija je vrijednost danas 7 za 1 američki dolar?

8) Koja europska država ima povijest suradnje s njemačkim nacizmom?

9) Koja europska država ima dobru nogometnu reprezentaciju, a očajnu domaću ligu jer joj svi vodeći igrači igraju po zapadnoj Europi?

10) Koja je europska država jedanput pobijedila na »Pjesmi Eurovizije«?

11) Koja je europska država članica Vijeća Europe, ali ne i Europske Unije?

12) Koja europska država ima 4,5 milijuna stanovnika, s 90 posto pripadni-

ka jedne nacije, od kojih jedna četvrtina živi u glavnome gradu?

13) Koja europska država ima odlične skijaše?

14) Koja europska država ima oblik kifle?

15) Koja europska država ima 8 slova u imenu, većina su suglasnici, a neka od njih su r, v, k...?

Naravno da ste već pogodili! I da hitate javiti redakciji kako biste osvojili zasluženu »bajaderu«, jer tko je toliko neuk da ne bi znao da Norveška nije članica EU nego samo Vijeća Europe, da još od vikinga ima dugu tradiciju pomorstva, da se odvojila od Švedske i nazvala svoj jezik norveškim, da ima krunu koja ima paritet 1:7 prema američkom dolaru, da zarađuje dosta od turizma, ima odličan losos i bakalar, fjordova dovoljno za svakog stanovnika, da je nedavno pobijedila na pjesmi »Eurovizije«, da im nogometne klubove nakanta svaka momčad iz Bugarske ili Litve ali reprezentaciju puno teže, da je Kvisling postao sinonim za kolaboraciju s nacizmom, itd. itd.

Zašto mi se onda događa da me svatko, ali baš svatko kome nisam ranije otkrio ovaj epilog, uvjeravao u preveliku jednostavnost odgovora i redovito griješio tvrdnjom da se ovdje radi o Hrvatskoj, kome drugome?

Sličnosti doista postoje, ali u raspletu Norveška živi s 25.000 dolara po glavi stanovnika, a Hrvatska s pet puta manje. I zbog te statističke, ali temeljno bitne razlike želim upozoriti na ono što se s Hrvatskom događalo u minulih 10-15 godina kada su razni prodavači magle hodočastili zemljom i dobivali ogroman medijski prostor kako bi nas uvjerili da se moramo prilagoditi »demokratskom i civiliziranom svijetu«, da npr. »u Americi sudstvo ovako

funkcionira«, u »Njemačkoj se ne može dogoditi da radnik odbije izvršiti nalog poslodavca«, »u Švedskoj sve samohrane majke imaju pravo na stan«, u »Nizozemskoj su legalizirane lake droge«, u »Kanadi se žene homoseksualci«, i bezbroj usporedbi koje su a priori presuđene u korist »onih uspješnijih«. Uz neke vrlo korisne sugestije, nažalost, neke su postale i alibi za dramatične promjene koje su osiromašile (veći) dio stanovništva Hrvatske, a napunile džepove goluznih odvjetnika promjena »koje će nas približiti svijetu«. Nije li financijski inženjering jedna od tih priča »u ime slobode tržišta i poduzetništva«? Nisu li kupovine velikih poduzeća od strane šačice tajkuna, koji su za to dobili niskokamatne kredite od državnih banaka dio istog raspleta? Nije li to i vlasništvo stranaca nad 90% bankarskog kapitala u Hrvatskoj? Socijalna osjetljivost oko koje su se, makar u ideji, slagali i komunisti i katolička crkva u Hrvatskoj, a nije bila strana ni pravoslavicima ni muslimanima, otpuhana je dobrim dijelom i zbog najezde protagonista brzog preustroja »kojim ćemo ekspresno u Europu«.

Zanimljivo, malo se tko sjetio analizirati zašto Norvežani, tako slični Hrvatima, na dva održana referenduma nisu prišli Europskoj Uniji...

Ne dao Bog da netko pomisli kako zagovaram norveški izolacionizam, jer za Hrvatsku, tako sličnu Norveškoj, Europska Unija je odličan prijevoznik na putu k budućnosti. Ali, o nametnutim usporedbama uvijek dobro promislite prije nego ih prihvatite kao »europske, civilizirane i progresivne«. Pitajte se prije toga tko je taj koji donosi ideje iz Europe i

kakvu će on korist od toga imati.

A kakvu ćete imati vi...

*Zašto mi se onda događa da me svatko, ali baš svatko kome nisam ranije otkrio ovaj epilog, uvjeravao u preveliku jednostavnost odgovora i redovito griješio tvrdnjom da se ovdje radi o Hrvatskoj, kome drugome?*



## Put k Europi

# Vlak kojim se rjeđe ide

*Je li kultura, ona vojvođanska, taj toliko pominjani vlak k Europi?*

Do sada, koliko znamo, nitko nije podrobno komentirao činjenicu da je u proračunu vojvođanske vlade, koji je za 2003. godinu projiciran na 14 milijardi dinara skoro 70% ili točnije 9,6 milijardi dinara, predviđeno za kulturu i obrazovanje. Uobičajeno objašnjenje ove notorne činjenice je da ne treba žuriti s preuranjenim zaključivanjem, te da su odnosi unutar pokrajinskog proračuna samo odraz vještine pregovaranja s republičkim zvaničnicima i raspoloženja pojedinih republičkih ministara da »ustupe« dio svojih obveza i prava pokrajinskim kolegama.

Po ovome bi se moglo zaključiti da je Pokrajinsko tajništvo za obrazovanje i kulturu u proljeće prošle godine, u finišu utrke za omnibus zakon, imalo najvještije pregovarače i snažne lobiste, čije umijeće mu je osiguralo značajan priliv sredstava. No, stvari se i ne moraju tumačiti u ovom voluntarističkom ključu. Dapače, izgleda da bi bilo bolje, napose za nas ovdje u Vojvodini, da ozbiljnije shvatimo multikulturni potencijal ovog prostora.

Pokrajinsko tajništvo za obrazovanje i kulturu po sugestiji eksperata Vijeća Europe, iniciralo je i osmislilo projekt koji praktično treba skicirati smjernice dugoročne kulturne politike AP Vojvodine. Prvi dio ovoga projekta, seminar pod nazivom »Kako razvijati kulturu u gradovima i općinama Vojvodine«, održan je upravo ovog vikenda u Skupštini AP Vojvodine. Seminar je prije svega okupio članove izvršnih odbora skupština općina zadužene za kulturu iz svih mjesta u Vojvodini, kao i direktore institucija kulture u Pokrajini. Evidentno je da se rasprava fokusira na one neposredne nositelje kulturne politike, i to lokalne.

Iza ovoga se može nazrijeti namjera decentralizacije i demetropolizacije kulture, koja je svakako upisana u strategiju Vijeća Europe, a nama se sve neposrednije postavlja kao uvjet za integraciju u europske tokove. Međutim, što Vojvodina ovdje može ponuditi, a drugi ne mogu?

Ako na stranu stavimo fraze o

visokom stupnju prosvijećenosti i kulturnim potrebama ljudi s ovoga prostora i pogledamo činjenice, možemo doći do zanimljivih zaključaka. Kao veliki uspjeh vojvođanske »vanjske politike« u autonomiji naklonjenim medijima predstavljen je prijem Vojvodine u Skupštinu europskih regija. Međutim, malo je poznato da ovaj prijem ima svoju predhistoriju. Naime, na inicijativu Pokrajinskog tajništva za kulturu, a odlukom Izvršnog vijeća, Vojvodina se još 2001. godine učlanila u međunarodnu kulturnu mrežu »Spektar« čije je sjedište u Parizu. Ova mreža predstavlja zapravo asocijaciju europskih gradova i regiona za kulturu. Redovna aktivnost ove mreže odvija se kroz intenzivnu razmjenu informacija i promidžbu kulturnih postignuća njenih članova. Upravo na jednom od sastanaka ove asocijacije predstavnici Pokrajinskog tajništva za obrazovanje i kulturu saznali su za mogućnost prijema u Skupštinu europskih regija i bez prethodnog uvjetovanja članstvom u Vijeću Europe. Dakle, upravo je iz resora kulture – i to ne slučajno – jedino i mogla stići

inicijalna ideja koja će kasnije biti realizirana na razini Skupštine Vojvodine. To nam govori da bi put do Europe, ali i put do tzv. internacionalizacije vojvođanskog pitanja mogao ići preko kulturnih i regionalnih inicijativa. A ove inicijative opet po definiciji moraju biti multikulturne, ineterkulturne i demokratične, tj. necentralizirane. Naime, ne postoji druga mogućnost »argumentiranja« za autonomiju i kulturno – etničku specifičnost ovih prostora na međunarodnom planu u odnosu na ovu. Niti postoji bolji način komunikacije u međuregionalnom dijalogu. Čini se da to bolje shvaćaju nacionalisti i tradicionalisti od europejaca i regionalista, jer zdušno pokušavaju fiksirati mononacionalni identitet kulture kao takve.

Možda proračunske stavke stvarno govore o odnosu moći pregovaranja, i u krajnjoj liniji predstavljaju poklon rođaka iz velikog grada, ali postoji ogromna šansa da upravo lukavo koristeći darove osvojimo, a ne razorimo Troju.

Mirko Sebić

Zoltán Bunyik,

pokrajinski tajnik za obrazovanje i kulturu:

## »Prednost multikulturalnosti«

Multikulturalnost Vojvodine je realnost, dakle činjenično stanje. Redovito školstvo u Vojvodini odvija se na šest jezika, a imamo i programe njegovanja još dva jezika. Mnogi kulturni festivali važni za njegovanje tradicija, kao što su neki kazališni, glazbeni, folklorni... multipliciraju se sa šest, jer sve veće nacionalne zajednice imaju svoj festival. I to je sasvim sigurno jedna od onih specifičnosti, po kom se kultura u Vojvodini prepoznaje. Vojvođani to pretežno doživljavaju kao vrijednost, ali ima i onih koji to doživljavaju kao manu. To zavisi od sustava društvenih, moralnih i estetskih vrijednosti svakog pojedinca, a to je oblast u kojoj se ne može komunicirati racionalnim argumentima. Članstvom u Skupštini europskih regija naša pokrajina je ušla u Europu. I mi sada moramo razmišljati o tome kako ćemo Vojvodinu predstaviti Europi? Hoće li o nama dominirati slika kao o prostoru u kom su se odvijale surove operacije etničkog inženjeringa ili slika o zelenoj poljani na kom cvjeta šarolikost etničkih cvjetova.



## Tradicionalni Hrvatski bal

**PEČUH** - U Restoranu »Delta« u Pečuhu, 1. veljače, održan je tradicionalni Hrvatski bal u organizaciji Roditeljske zajednice hrvatskog vrtića, osnovne škole i Gimnazije »Miroslav Krleža« u Pečuhu. Bal je bio organiziran u dobrotvorne svrhe te će tako sredstva od oko 200 ulaznica ući u Fond koji pomaže redovite aktivnosti ovih obrazovnih institucija na hrvatskom jeziku. Među gostima Hrvatskog bala bio je Generalni konzul Republike Hrvatske u Pečuhu mr. Ivan Bandić, a goste je zabavljao Tamburaški sastav »Gentlmeni« iz Belišća iz Republike Hrvatske.

Tomo Furi

## Održano »Veliko prelo« u Baji

**BAJA** - U Njemačkom prosvjetnom centru u Baji u subotu, 1. veljače, u organizaciji Hrvatske manjinske samouprave grada Baje održano je »Veliko prelo«, koje se tamo organizira već dvadeset godina, a ove je okupilo oko dvjesto osoba. Tradicionalnom pjesmom »Kolo igra, tamburica svira« prelo je otvorilo Kulturno-umjetničko društvo »Čitaonica«. Među zvanicama »Prela« bili su generalni konzul Republike Hrvatske u Pečuhu mr. Ivan Bandić, gradonačelnik Baje Péter Szél, te predsjednici manjinskih samouprava iz okolnih mjesta. Bunjevačkim plesovima gostima su se predstavili učenici dvije škole hrvatskoga jezika iz Donjo-grada i Vancage, a nazočne su do ranih jutarnjih sati zabavljali subotički orkestar »Hajo« i »Bereški tamburaši« iz Bačkog Brijega.

Zoran Gorjanac

HKUD »Vladimir Nazor« u Hercegovcu

## IX. Dani hrvatskog pučkog teatra



**SOMBOR** - U suradnji s Hrvatskom maticom iseljenika u Hercegovcu, Republici Hrvatskoj, od 28. veljače do 2. ožujka bit će održani IX. Dani hrvatskog pučkog teatra, koji će okupiti kazališne družine iz Hrvatske i nekoliko europskih zemalja u kojima dramske skupine hrvatske nacionalne zajednice rade na očuvanju hrvatske riječi. Čast da sudjeluje na ovoj manifestaciji, već treći puta za redom, pripala je Hrvatskom kulturno-umjetničkom društvu »Vladimir Nazor« iz Sombora.

Članovi Dramskog odjela, pod rukovodstvom pročelnice Marije Šeremešić, intenzivno se pripremaju za odlazak na gostovanje. Do sada je ova dramska grupa u Hercegovcu izvela komedije »Meldovanje« i »Moje-tvoje«, a sada sprema igrokaz pod nazivom »Albin bircuz«, komediju situacije u tri čina, o jednoj bunjevačkoj obitelji šezdesetih godina prošloga stoljeća.

M. Š.

## Obnovljen rad »Tomislava«

**GOLUBINCI** - Poslije više od deset godina u srijemskom selu Golubinci obnovljeno je djelovanje jednog hrvatskog kulturno-prosvjetnog društva. Naime, iako je Društvo aktivno već sedam godina, tek je u kolovozu prošle godine Hrvatsko kulturno-prosvjetno društvo »Tomislav« i formalno osnovano, odnosno upisano u registar kod nadležnog državnog tijela. HKPD »Tomislav« je nastavljatelj i pravni nasljednik prethodnih hrvatskih društava (»Jelačić« 1928.-1945. i »Vladimir Nazor« 1948.-1990.). »Tomislav« svoj rad zasniva na očuvanju posebnosti srijemskih Hrvata, a okuplja oko 120 članova. Djeluju dva tamburaška orkestra koji »otimaju« od zaborava stare melodije ovog podneblja, te njeguju duhovnu glazbu, a dva folklorna ansambla svoj rad zasnivaju na njegovanju običaja srijemskih Hrvata. Osim ovih odjela, u Društvu su aktivni i literarni odjel, te odjel koji obučava mlade radu na računalu. U okviru Društva djeluje i odjel za izučavanje povijesti, te sportski, likovni i drugi odjeli.

Mato MM Groznica

## Hrvati u Mađarskoj Baranjci u opoziciji?

**BUDIMPEŠTA – PEČUH** - Prošle subote je u Budimpešti održana elektorska sjednica Zemaljske samouprave Hrvata u Mađarskoj. Izabrano je 52 zastupnika za zemaljsku skupštinu koja treba biti sazvana do kraja veljače. Nakon saopćenja rezultata, baranjsko izaslanstvo je nezadovoljno brojem dobivenih mandata, demonstrativno napustilo sjednicu. Čini se da korijeni problema leže u izbornom sustavu. Naime, kod formiranja većine manjinskih samouprava u Mađarskoj novinari bilježe manje-više

iste nesuglasice. Riječ je o tome da je u Mađarskoj protekle jeseni na lokalnim izborima formirano 107 mjesnih hrvatskih manjinskih samouprava, od toga 18 u Budimpešti (gdje živi 5 odsto hrvatskog pučanstva), a 16 u Baranjskoj županiji (gdje obitava 30 procenata Hrvata). Baranjci zahtijevaju da njima pripadne također 18 mandata. No, izborna pravila predviđaju da po dvije lokalne samouprave budu zastupljene u skupštini. Tako je, na primjer od 11 hrvatskih samouprava u Bačkoj zaokruživanjem izabrano 6 zastupnika. Unatoč ovoj nesrazmjeri, izbori su važeći, jer je sjednici bilo nazočno više od 70 posto od 538 elektora.

Laszló Király



## Promjene imena ulica i trgova

## Tradicionalni nazivi umjesto komunističkih

**SUBOTICA** - Republičko ministarstvo za državnu upravu i lokalnu samoupravu je nedavno, kao konačni organ države, dalo svoju suglasnost na zahtjev Skupštine općine Subotica i njene Komisije za nazive ulica i trgova i tako potvrdilo da se naziv ul. Borisa Kidriča mijenja u Ulica Korzo, dosadašnji Trg 29 Novembra u Trg Sinagoge, dio Trga cara Jovana nenada u Franjevački trg, ul. Ljubljanska u ul. Bele Gabrića (nedavno preminulog profesora i lingvista koji je darovao svoju kuću za Hrvatsku čitaonicu, u istoj ulici, nadalje 133. nova ulica dobija ime dr. Franje Sudarevića (gradonačelnika Subotice, liječnika i dobrotvora) i na koncu, da se vraćaju negdašnji tradicionalni nazivi Bajski put namjesto 15. Maja, Somborski put umjesto Put JNA, Senčanski put mjesto Marksovog, Beogradski put umjesto ul. Ivana Milutinovića i Jugoslovenske, Segedinski put namjesto Puta Moše pijade, te Bikovački put i Majšanski put u svojim cjelinama. Također je namjesto ul. Branka Krsmanovića lokacija postala



Trg Lajosa Kossutha, a dosadašnja Felegijeve u ul. Szécsényi Istvána. Pokraj toga, nove ulice na obodu grada su dobile imena starih obrta. Skupa sa, prije tri godine danim imenima novih ulica Josipa Vukovića-Đide, Matije Poljakovića, Jakova Kopilovića, Ante Evetovića-Miroljuba, dr. Josipa Andrića, Alekse Kokića, dr. Vinka Perčića i Balinta Vujkova, sada u Subotici ima 90 ulica znamenitih Hrvata i još oko 150

ulica sa hrvatskim toponimima gradova, planina, pokrajina i otoka, što sve čini oko 240 hrvatskih naziva od oko 878 subotičkih ulica i trgova.

Građani neće imati posebnih troškova, jer će samo važeće osobne karte, na trećoj strani biti upisana nova adresa, a tko dobiva novu zbog isteka roka, taj će je dobiti s novim imenom ulice. Komisija je donijela desetak novih prijedloga za iduću sjednicu općinske skupštine, a prima i prijedloge građana i mjesnih zajednica, kao i drugih organizacija i institucija.

Milivoj Prčić

## Mališani u obnovljenom vrtiću

**TAVANKUT** - Drugo polugodište mališani vrtića u Donjem Tavankutu počeli su u adaptiranim prostorijama. Osim interijera izvršena je kompletna zamjena dotrajale ograde oko zgrade vrtića, uz pomoć Američke fondacije ADF, SO Subotica kao i angažiranim sredstvima Grupe za razvoj MZ Tavankut. Ukupna vrijednost ovih investicije je oko 3.000.000 dinara. Prema riječima koordinatora Grupe za razvoj Mirka Godara tijekom proljeća planira se još uređenje dvorišnog prostora i okoline vrtića, čime bi se zaokružio čitav projekt uređenja vrtića. »Nastojanja su da se dosadašnja suradnja sa Američkom fondacijom ADF i SO Subotica nastavi i u 2003. godini, u cilju realiziranja projekta revitalizacije područne škole u Gornjem Tavankutu kao i otvaranje Multimedijalnog centra u centralnoj školi u Donjem Tavankutu, koji su dobili podršku na Zboru građana« - kaže Antun Lučić, član podgrupe za infrastrukturne objekte pri Grupi za razvoj. U okviru Multimedijalnog centra koji će biti na korist svih žitelja formirat će se informatička učionica sa kompletnom kompjuterskom opremom, DVD-om, TV-om u okviru kojeg će se moći organizirati predavanja, seminari, različiti oblici informatičke obuke i druge aktivnosti. »Ovim putem pozivamo sve žitelje Tavankuta, privredne subjekte i ljude dobre volje da zajedno sa Grupom za razvoj doprinesu boljoj budućnosti naše djece« istakao je Antun Lučić.

Ladislav Suknović

## Prelo u Somboru

### Gostuju Splićani

**SOMBOR** - Hrvatsko kulturno umjetničko društvo »Vladimir Nazor« iz Sombora organizira veliko bunjevačko-šokačko prelo koje će se održati u subotu, 1. ožujka u Velikoj dvorani Hrvatskog doma u Somboru.

U sklopu bogatog programa sudjelovat će i dalmatinska klapa i folklorna skupina iz Splita. Karte se mogu rezervirati na telefon broj 025 / 26-019.

Josip Pekanović



## Uskoro u Somboru

### Radio emisija za Hrvate

**SOMBOR** - S obzirom da su Hrvati po brojnosti treća nacionalna skupina u Somboru, pokrenuta je inicijativa da se na Radio Somboru uvedu emisije na hrvatskom jeziku, po uzoru na Suboticu, koja ima emisiju na hrvatskom na općinskom radiju.

Ovu ideju je, prema našim informacijama, osim direktorice Radio Sombora Anite Beretić prihvatio i gradonačelnik Sombora Jovan Vujičić. Kako saznajemo, u tijeku su razgovori o rješavanju tehničkih i statusnih pitanja vezanih za pokretanje ove emisije.

J. P.

## Prijedlog za ovaj tjedan

## Dylanov »Otpad« i Cobainovi memoari

Krajem siječnja u radnjama su se pojavili, gotovo istodobno, kompilacijski CD *Boba Dylana*, najznačajnijeg kantautora suvremene rock-glazbe, »The Bootleg Series, Vol. 5 – Bob Dylan Live 1975« (na slici), i knjiga



dnevničkih zabilješki pokojnoga utemeljivača tzv. grunge rocka, negdašnjeg lidera rock skupine »Nirvana«, pjevača, gitarista i skladatelja *Kurta Cobaina*.

Dylanov CD je kompilacijska kolekcija koncertnih snimaka s dva albuma »otpadnog materijala« glasovite turneje po britanskome otočju iz davne 1975. nazvane *The Rolling Thunder Revue*, a održanih u Bostonu, Cambridgeu i Worcesteru. Uz CD slijedi i DVD, koji sadrži bonus izvedbe dviju skladbi iz Dylanova redateljska prvijenca, filma *Renaldo and Clara*.

Na čitavoj pomenutoj turneji, dakle i na snimcima, uz Dylana nastupaju i

skupina *The Band*, *Joan Baez*, *Rambling Jack Elliott*, *Roger Mc Guinn*, *Mick Ronson*, te glumica *Ronee Blakeley*, a većina materijala može se čuti i na oficijelnom albumu iz iste godine, koncertnomu »Hard Rain«, kog su (vremešnji) ispiscnici potpisnika ovih redova mogli svojedobno kupiti i u našim prodavaonicama ploča.

Što se memoara pokojnog Cobaina (na slici) tiče, njih je u vidu dnevnika objavila nakladnička kuća tjednika *Newsweek*, a objavljeni su pod skupnim naslovom »Journals«.

U knjizi Cobain mahom lamentira nad bezbrižnim dobom djetinjstva i glazbene

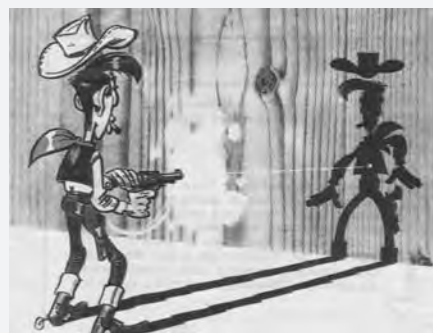


anonimnosti, kao i vremenom u kojem droga još nije, kao i nesretni bračni mu suputnik *Courtney Love*, postala nezaobilaznim dijelom njegove zbilje. Izvrsno štivo za sve mlade, koji ne moraju nužno voljeti glazbeno djelo i lik pokojnoga rock

## Kulturni noviteti tjedna

## Nova izdanja na tžištu stripa

Rijetki su u nas, posebice posljednjih dvanaest godina, novi nakladnički pothvati, te tim prije valja istaknuti projekt novoosnovane jugoslavensko (točnije crnogorsko) — talijanske nakladničke kuće, »Edicija Vannini«, koja je krenula s izdavanjem stripova glasovitog italijanskog strip crtača *Giorga Bonellija*. Pojavila su se četiri naslova, koji će i ubuduće izlaziti u ritmu od četiri naslova mjesečno. Riječ je o likovima *Dylan Dog*, *Mister No*, *Zagor* i *Marty Misterija*. Svi se naslovi prve serije mogu naći u novosadskim i podgoričkim knjižarama, za početak samo u privatnim, i — opet za početak — samo u ovim gradovima. U prodaji je i CD-rom s 30 pažljivo skeniranih i dodatno obrađenih epizoda glasovitog Goscinyjevog strip junaka *Taličnog Toma* (izvorno: *Lucky Luke*), koje su ranije izlazile u zasebnim svescima što ih je tiskao novosadski »Forum«.



## NEIMARI KULTURNE BAŠTINE

## Edo Murtić

*Edo Murtić*, jedan od najvećih, ali i najglasovitijih i najpriznatijih suvremenih hrvatskih slikara, rođen je 4. svibnja 1921. u Velikoj Pisanici. Prvu postavku imao je davne 1935. godine, u Prvoj realnoj gimnaziji, današnjem zagrebačkom *Mimari*.

Premda je slikao i sakralne motive, uvijek nabijedeni ljevičar, drugovao je s pokojnim *Krležom* i *Titom*, mada ni s jednim ni s drugim nije dijelio mišljenje glede umjetnosti, svjetske zbilje i geopolitike. Najiskreniji mu je prijatelj bio pokojni *Jure Kaštelan*. Slike prvog nefiguralnog slikara s ovih prostora zauzimaju mjesta

po stanovima uglednih intelektualaca ali i po zagrebačkim kavanama, splitskim konobama i ribljim restaurantima diljem Hrvatske, na mjestima na kojima nisu uvijek za očekivati. Nije umro mlad i neshvaćen, bogat je, zdrav i slavan, a njegova se energija graniči s radnim elanom radoholičara i kreativnom hiperprodukcijom *Picassa* iz najslavnijeg perioda stvaranja.

Maestro Murtić i danas stvara kao da mu je svaki dan posljednji na ovu svijetu, proizvodi djela za mnoge uvredljivim ritmom, crtka svakog trenu i iznevjerava uvriježenu predodžbu o salonski ekskluzivnu velikanu kičice i štafelaja.





Slikarica Edita Kadirić izlagala u galeriji »Prom«

# Naše galerije gube utrku s europskim

*Uspješno predstavljanje subotičke umjetnice u Münchenu*

**E**edita Kadirić je, uz slikara Istvána Szajkóa, drugi subotički umjetnik koji uspostavlja suradnju s münchenskom galerijom »Prom«. Edita Kadirić slika na najrafiniraniji način svoje vizualne autobiografske fragmente. Njene slike su neka vrsta dokumenta vlastite povijesti, dinamički eksperiment o sebi samoj, u težnji ostvarenja umjetničkog identiteta. Snažna ekspresija je karakteristična za njeno slikarstvo. Duh koji je sadržan u njenim radovima oznaka je djelatnog ritma koji omogućuje energiju malim heroinama koje Edita slika, identificirajući vlastite kreativne potrebe s druge strane tradicionalne i klasične umjetnosti. Otkrivajući svoj svijet i izražavajući ga u svojim radovima, slikarica Edita Kadirić zaokružuje svoje duhovne napore i zadovoljstvo kada taj svijet prepoznaju i drugi.

»Poslala sam fotografije svojih slika galeriji »Prom« u München na preporuku povjesničara umjetnosti *Bele Durancija*, nakon čega su me pozvali da dođem i donesem originale«, kaže za »Hrvatsku riječ« ova umjetnica.

»Ponudili su mi ugovor i odmah su otkupili dvadesetak mojih slika. Oni su sada moji promoteri na njemačkom i portugalskom tržištu, jer galerija »Prom« ima dvije lokacije: jednu u Berlinu i drugu u Portugalu, u gradu Quinta do Lago. Za moju prvu izložbu »Doba nevinosti – doba smrti«, otvorenu 13. prosinca u galeriji »Prom« tiskan je ekskluzivni katalog s



MIHÁLY NOVÁK

Edita Kadirić

reprodukcijama mojih slika«.

Suradnja s galerijom »Prom« ovoj slikarici nesumnjivo pruža priliku izlaska na europsku likovnu scenu. Na otvorenju izložbe svi njeni izloženi radovi su prodani. Edita kaže da je velika razlika u radu naših i njemačkih galerija, jer su kulturne institucije i same galerije u Njemačkoj bogate i ne štede kada je u pitanju promidžba umjetnika.

»Naše galerije su željne rada, ali je financijski moment presudan. Ja sada

*Edita Kadirić je diplomirala 1997. godine na Akademiji umjetnosti u Novom Sadu na smjeru grafike, u klasi profesora Slobodana Kneževića. Magistrirala je 1999. na Fakultetu likovnih umjetnosti u Beogradu na odsjeku crteža, u klasi profesora Čedomira Vasića. Dobitnica je tri nagrade za postignute vrhunske rezultate u umjetničkim aktivnostima Sveučilišta u Novom Sadu ( 1996., 1997. 1998. ), nagrade za crtež na IX. Bijenalu jugoslavenskog studentskog crteža u Beogradu, specijalnog priznanja: »Dr Ferenc Bodrogyári« grada Subotice, nagrade Akademije umjetnosti u Novom Sadu za najboljeg studenta generacije 1996/97. i godišnje nagrade za grafiku Akademije umjetnosti u Novom Sadu.*

mogu kupiti prostor za vlastiti atelje, zahvaljujući izložbi u galeriji »Prom«. Interesantno je da u Njemačkoj mnogi umjetnici žive u napuštenim i adaptiranim vojarnama, gdje im je osigurana pristojna egzistencija i uvjeti za rad, putem dotacija i otkupa radova, a ako netko od njih želi bolje uvjete i bolju zaradu, mora se pojaviti na galerijskom tržištu«.

Nakon uspješne münchenske izložbe, slikarica Edita Kadirić priprema se za izložbu u Pečuhu, gdje će izložiti svoje crteže.

Zvonko Sarić

Promoviran film Tavankučanina

## HRT prikazala »Rastanak«



**ZAGREB:** Branko Ištvančić (na slici), međunarodno afirmirani filmski stvaralac, gostovao je proteklog petka na trećem kanalu HRT-a. U emisiji *Kadar*, koju vodi Davor Šišmanović, Ištvančić je govorio o svojim planovima i uspjesima. U sklopu ove emisije je prikazan i njegov kratkometražni film »Rastanak«.

»Lado« dobio novog šefa

## Tavankučanin na čelu

**ZAGREB – TAVANKUT:** Orkestar *Lado*, jedan od najglasovitijih ansambala u Hrvatskoj, ima novog šefa. Nakon šest godina rada, tu je počast zaslužio *Pere Ištvančić*, student glazbene akademije, rodom iz Tavankuta.

Ivan Ivković Ivandekić

U dugim zimskim noćima

# Pokladno komšijanje



Piše: Alojzije Stantić

**K**omšijanje je salašarima, bilo nigovanje dobri odnosa, u suživotu su upućeni jedni na druge, osobito u ušorenim salašima, često tako blizo jedni drugima da njim je ledinu i avliju dilila zajednička ograda. Brez obzira ko je kaku čud imo oni se na to nisu obzirali, kako su kazali svako čeljade je na se, podnosili su se, u tom njim je pomogo nasliđen adet da se ne gleda kaki je komšija, već kaki sam ja prema njemu. Svako je pazio da komšiju ne uvridi il da mu ne napakosti, da ne uradi tako štogod šta ni sebi ne želi. S ovakim svaćanjem komšije su u tušta čemu sjednali život, med sobom se u svemu ispomagali, a nije bilo dana a da se nisu posiciivali rad bilo kake potrebe il naprosto da razmine koju rič. Stariji su mlade pridvodili i učili takom odnosu prema komšiji. Odrasla čeljad većinom ne mogu prispavat dugačke zimske noći, pa su kadgod salašari večeri provodili u komšijanju, skupili su se više nji u jednom od salaša da u divanu, ručnom radu i zabavi provedu več.

Na večernjim divanima obaško su posidali muškarci, a obaško žene, a di je bilo više mladi oni bi očli dalje od stariji, u istom salašu il kod jedne od divojaka. Obaško su posidali jel imadu drugačiji divan koji druge ne zanima il ne triba da ga slušaju, a i zabave su njim bile drugačije.

## MUŠKARCI I KARTANJE

Muškarcima je onda bila najugodnija razbibriga zabavno kartanje s »madžarskim kartama«, trideset i dvi i u četiri boje, s kojima su se filkali il kartali duraka. Kad posidaju četiri dobra kartača filkanje je zdravo uzbudljivo, podiljene karte čakskom iskartaju, po dvojca il »služe« il »pobignu kroz odžak« kad

dobiju slabe karte udivane se da neće uvatit e uvatit ni jednu »punu kartu«. Filkaju se po dvojca u paru, side med sobom izmišani, svaki je pod »tuđom rukom«, bilo da se kartaju u četvoro, u petoro il šestoro.

Kartanje duraka traje duže, kartač mora pratit i pamtit koje se karte izbacuju i ko ji diže, od tog je zavisilo kako će napakostit kartaču koju mu »sidi pod rukom«, kojem baca karte, da se od svoji karata što prija retosilja, a natrpa karata kartaču koji mu je »pod rukom.« Izgubi kartač kod kojeg ostanu karte, više nema s kim da se karta, on je »durak.« Ova kartanja su već i rad tog bila omiljena jel



Salaš s đermom

se u nji ne mož kartat za novce, takoreć nije bilo salašara koji se nije znao i volio ovu zabavu. Koliko puta se desilo zimi da su se sili kartat, da samo malo »promišaju karte«, pa su se zakartali po cilu noć, pogotovu kad su se razgalili ladnom kevedinkom, sve dok nije tribalo otić namirivat josag.

## ŽENSKI DIVAN

Žene su obaško sidile u istom salašu di su i muškarci, al je bilo i takog da su se žene, ako ji je bilo više, obaško skupile u drugom komšinskom salašu. One su imale svoj ženski divan koji nije zanimu muškarce. Raspravljale su o odranjivanju dice, o poslovima reduše il stanarice. Starije su žene mlađe upućivale u tajne života. A kad su se već našle zajedno, a da ne dangube, radile su

ručni rad, krpile su poslendansko podera-no il prožuljano odilo il ruvo, radile ručni rad: šlingovale su il heklale štafir budućoj udavači, štrikale čorape, rukavice, cvetere i druge odivne stvari za dicu i odrasle. U ono vrime takoreć nije bilo salaša da nisu odranjivali makar nekoliko ovaca, bar toliko da imadu jagnje za Uskrs, po šilježe za ris i branje kuruza il vinograda, al i rad vune za štrikanje.

Ostriganu vunu su u lito isprali i preli je najpre na vretenu, a kad su se malo otukli nabavili su »madžarsku prešlicu«, na kojoj su prele vunu ovakim divanima. Da njim divan bude ugodniji domaćica reduša se nastarala da gošće ugosti, napekla njim je sitnog tista, listića, oraščića, katkad ispekla bundevu u kori i sl., a sko svaki put su za grickanje skuvali i oveći lonac mrvljeni kuruza il su napucali kokica.. U to vrime su med kuruzima sadili gra i bundeve, kojima su u jesen ranili josag, a prija tog su muškarci iz nji povadili špice, oprali i osušili i zimi u tepsiji ispekli i njima se sladili. Kogod davno je smislio da ovakim divanima nadije ime prelo, po preljamu vune.

Di je u šoru bilo više divojaka i cura koje će se uskoro zadivojčit, obično su obaško posidale i radile svoj ručni rad, najviše su se zabavile ulipčavanjem štafira. Nije dosta ponet u aljinama samo šlingovano ruvo, ono ide s ošlingovanim uzgljancama, uzgljančicom i dunjicom za bebu i još kojekakim šlingerajom. Bogat ručni rad u aljinama je i znak da je dotična mlada i ko divojka bila vridna i uredna, a taka će bit i ko buduća majka i reduša.

Di je mladost tamo se divani i o provodu, o već izabranom il budućem paru, a taki je divan lipči kad je izmišan pismom. Još ko cura se naučile pivat, jel će pismom ić kroz ivot, pisma će joj pomoć da primetne priko glave i najveće nevolje. s njom će iz srca istirat teškoću, pisma će joj pomoć da se makar za kratko zaboravi patnja.

(slidi nastavak o pokladama)



Hrvatsko društvo  
katoličkih novinara

## Izabrano novo rukovodstvo

*Željka Zelić nova tajnica.*

*Upućen poziv na svečanost  
povodom stotog broja »Zvonika«*

U Zagrebu je u petak 24. siječnja u prijedopodnevnim satima u prostorijama samostana sestara Karmelićanki na Vrhovovcu održana godišnja izborna Skupština Hrvatskog društva katoličkih novinara. Skupština broji oko 150 članova, od kojih je u radu sudjelovalo oko 80, od toga troje iz Bačke: *Andrija Anišić, Franjo Ivanković i Željka Zelić.*

Izabran je nov nadzorni odbor, sud časti i drugi organi društva. Predsjednica društva *Suzana Vrhovski* zadobila je povjerenje i za naredni mandat, dok je nakon više krugova glasanja za njezinog zamjenika izabran o. *Marko Puškarić*, franjevac konventualac. Dosadašnja tajnica zahvalila je na povjerenju, te je na tu dužnost izabrana *Željka Zelić* iz uredništva »Zvonika« iz Subotice.

Preč. *Andrija Anišić*, glavni i odgovorni urednik »Zvonika« iskoristio je ovu prigodu te je ključnim osobama Hrvatskog društva katoličkih novinara uputio službeni poziv za proslavu koja će biti upriličena povodom stotog broja »Zvonika«, jedinog katoličkog lista u Vojvodini.

**Sve po 75  
dinara!**

Nade Dimić 34  
i Dimitrija Tucovića 5

Subotica

Okom svećenika

## Opasno izazovna vlast



Piše: Vlač. mr.  
Andrija Kopilović

zajedno po dva brata. Petar i Andrija, Jakov i Ivan.

Tamo se našla i majka Zebedejevih sinova Jakova i Ivana. Približi se hrabro, pomalo lukavo i ponizno Isusu da ga nešto zaište. Na direktno pitanje: »Što želiš«. Ona odgovara: »Reci da ova moja dva sina u tvom kraljevstvu sjednu uza te jedan tebi s desna, drugi s lijeva«. Isus izazvan ovim pitanjem uzvraća protupitanjem, ali ovaj puta dvojici kandidata: »Možete li piti čašu koju ću ja piti?« Kažu mu: »Možemo!« On im reče: »Čašu ćete doduše piti, ali sjesti meni s desna ili lijeva – to nisam ja vlastan dati, to je onih kojima je pripremio moj Otac.« (Mt 20,20-23)

Ova mi se scena učinila vrlo znakovitom za određenje i putokaz svih vremena u jednoj vrlo važnoj stvari, a to je: vlast i čast. Tko je može opsluživati i jesu li te dvije tako ljudske potrebe istinite vrednote? Vlast dolazi od onoga tko je vlastan dati, a to je samo onaj koji je ima po naravi. Za mene je to samo Jedan. On je izvor života, živototvorac pa onda i jedina vlast koja izlazi iz samoga bića. Njegova je volja da je svom najmilijem i sebi najbližijem stvorenju dao vlast nad stvorenim svijetom da bi gospodario. Međutim, kao da nije uključeno po sebi da gospodari i njegovima, nego samo stvorenim svijetom.

Onaj koji je došao taj stvoreni svijet i Njegove obnoviti vršio je vlast i dao je

Ima jedna simpatična i zanimljiva zgoda u Novom zavjetu, koja mi se čini ovaj čas vrlo izazovnom. Isus je okružen svojim učenicima. Među dvanaesticom imamo dva slučaja da su

svojima da je vrše, ali na način služenja. Riječ je, dakle, o jednom samodarivanju za drugoga i načinu »podvorbe« drugoga da njemu bude bolje, ljepše i da može ostvariti sebe. Ovaj koji ima vlast zapravo služi tom drugom. Zato je vršenje vlasti u stvari piti iz čaše do dna sve ono što služenje kao takvo sa sobom nosi: napor, žrtva, poniženje, rad, itd.

Konačno, zajednica ljudi, također nošena željom da ih netko »posluži«, predaju mu tu svoju vlastitu, naravnu vlast i samo prenose na njega brigu da je tako vrši; tako koordinira da njima kao zajednici bude ljepše i lakše. Zato je vrlo opasno, čini mi se, povezivati vlast i čast. I jedno i drugo je iskonska potreba, naša ljudska, ali je dobro upozoriti da se jedna od druge moraju odvojiti. Jer, vlast nošena čašću može biti tako opasno izazovna da ostane samo čast i da izađe na prvo mjesto pa zapravo da, vlast bilo

*Dobro je podsjetiti sve one koji  
sudjeluju u vlasti da su zapravo  
u službi, a ne u gospodarenju*

naravna bilo povjerenja, u stvari bude u službi na boljitak, ali ne zajednice nego »časti« onoga koji se je popeo i na vrhu zamijenio »zastave«. Radi toga je službenicima zajednice koji su obdareni vlašću Učitelj obećao piti čašu do dna, ali im nije obećao imati čast kako su oni željeli: desne i lijeve strane. Otklonio je od njih opasnost »mijenjanje barjaka« kada budu na vrhu.

Nije zgoreg u tom svjetlu vječne povezanosti vlasti i časti lučiti, razlikovati pa i suditi da ne bi pošli krivim putom sjedati na ona mjesta koja nam nisu dana. S druge strane dobro je podsjetiti sve one koji sudjeluju u vlasti da su zapravo u službi, a ne u gospodarenju, jer čovjek čovjeku ne može biti gospodar nego samo suputnik, ako treba i supatnik da bi bio zajedničar jednoga drugačijega i boljega svijeta. Neka riječi Učiteljeve zvone u našim ušima »To je onih kojima je pripremio moj Otac«. U viziji takvog svjetla iz vječnih visina možda bi se isplatilo razmišljati i gledati i u našoj realnosti.

## »Milijunaš« u kazalištu

Aktualni kazališni hit »Magic Act Show« ovih je dana izazvao nezapamćeno zanimanje publike, uz svojevrsnu pomamu za dragocjenim ulaznicama. Kako i ne bi...

Riječ je o atipičnoj predstavi sastavljenoj od kratkih skečeva, pantomimičarskih točki, magičarskih trikova i klasične travestije, koja ne bi podigla toliko »zvjezdane prašine«, da u njoj ne nastupa miljenik najšireg televizijskog auditorija, *Tarik Filipović*. Zgodni voditelj hrvatskog izdanja kviza »Tko želi biti milijunaš«, inače kazališni glumac po profesiji, dočekao je svojih pet minuta, pretočivši ih u 70-minutni show u kojem, uz njega, nastupaju *Rene Bitorajac*, te, posve neobično, *Luka Vidović* nadareni magičar i iluzionist. Cijela priča se više doima poput neke srednjevjekovne trupe putujućih zabavljača, koja raznolikošću scenskog ugođaja nastoji zabavljati kazališni auditorij, nego na klasičnu postavku kazališne predstave. No, oduševljenoj publici, napose njezinom ženskom dijelu, čini se to najmanje važnim. Ionako su im oči tijekom nepunih sat i četvrt uprte u popularnog »Milijunaša«.



Tarik Filipović

## Hrvatica juri ulicama Kabula

Hrvatica *Ana Pongrac*, 24-godišnja Vinkovčanka na privremenom radu u glavnom gradu Afganistana, nije samo jedina Hrvatica u Kabulu. Ona je, također, jedina žena koja vozi njegovim ulicama.



Ana Pongrac

Mlada Slavonka uspješna je menadžerica dvaju hotela, zarađuje 4000 dolara mjesečno, i svakodnevno, obavljajući dnevne obveze, juri svojim Land Cruiserom kroz vrevu negdašnjeg talibanskog uporišta.

Njezina pojava na cesti izaziva neopisivu atrakciju, pri čemu se gotovo zaustavlja cijeli ulični promet 100% muških vozača.

Vidjeti ženu za volanom, u tom kraju, ravno je najnevjerojatnijem čudu, doživljaju koji se višekratno prepričava.

Sada već legendarna Ana, uskoro neće biti jedina vozačica kabulskih ulica, s obzirom da je dvadesetak Afganistanki nedavno dobilo prometne isprave...

## IZ NAŠIH KUHINJA

### Prisnac

Sastojci :

1 kg mladog kravljeg sira

4 dcl kiselog vrhnja

5 jaja

1 kg tankih kora

\*

Sir, kiselo vrhnje i jaja umutiti u glatku smjesu, te dodati soli po vlastitom okusu. Uzimati po tri kore i stavljati nadjev na kraj, nakon čega ih uvijati u rolne. Formirane rolne prisnaca premazane umućenim jajetom položiti u zamašćeni pleh. Peći u

pećnici na temperaturi od 200 do 220 stupnjeva, dok ne dobije rumenu boju. Prisnac izrežite na komade srednje veličine.

\*

**Kuhala: Svetlana Prčić**

\*

POZIVAMO SVE NAŠE ČITATELJICE DA NAM SE JAVE S ORIGINALNIM DOMAĆIM RECEPTIMA.





Dino Dvornik, legenda hrvatske funky scene, za »Hrvatsku riječ«

# Još uvijek imam energije!

Razgovarao: Dražen Prčić

Dina Dvornika nije potrebno posebno predstavljati široj glazbenoj javnosti, s obzirom da je na aktualnoj hrvatskoj pop sceni prisutan dugi niz godina.

Još od samih početaka sa splitskim sastavom »Kineski zid«, te nadasve uspješne solističke karijere obilježene mega hitovima »Zašto praviš slona od mene«, »Afrika«, sve do posljednjeg ostvarenja naslovljenog »Svicky«, ovaj, sada već pomalo sredovječni splitski glazbenik, uvijek je, na svoj način, »odskakao« od vlastitog okruženja. Živjeći pretjeranom brzinom, pritom opasno balansirajući rubovima života i smrti, uspio je na vrijeme usporiti i vratiti se s uspjehom na muzičku scenu.

**Prokomentirajte Vaš najnoviji album »Svicky«...**

»Svicky« je zamišljen više kao pop ostvarenje; napravio sam ga, baš ono, iz duše, sviđa mi se i vrlo mi je drag. Cijela ekipa koja je radila na albumu uradila ga je dosta profesionalno, tako da sam uistinu zadovoljan. Morao sam prijeći malo na kompjutere i sve te nove stvari, malo sam tu izgubio vremena, ali dobro...Mislim da će to ubuduće biti mnogo lakše, s obzirom da sam uzeo jedan mali studio, za doma, u kojem ću raditi osnovu, dok bih tek kasnije ulazio u veliki studio.

**Čini se da je nešto dulja stanka pozitivno utjecala na Vašu kreativnu energiju?**

Je. Puno sam svirao, iz sedmice u sedmicu. Bilo mi je potrebno da se odmorim od putovanja i »ludarenja«. Malo su i godine došle...

**Gdje nalazite izvor inspiracije na pragu četrdesetih?**

Još uvijek me žena ne može razumjeti. Puno izlazim van, s mnogo mlađom ekipom, idem po house klubovima, klinci iz moje zgrade mi ne persiraju nego me zovu Dino. Istina, često više pitaju za moju kćer Elu. Mislim da imam još energije.

**Vidite li među njima budućnost CRO funkeya, budući je Split oduvijek prednjačio kvalitetnom glazbom?**

Mlađa generacija se danas potpuno prebacila na kompjutere; skidaju s ploča, CD-a i sepliraju doma, nitko više ne svira. Nema novih bendova, samo techno...

**Svojedobno ste postavili visoke standarde, pojavljujući se na ekranima MTV-a i VIVA-e, koji se još uvijek ostalim hrvatskim glazbenicima čine nedostupnima.**

Kada se »Afrika« vrtjela na MTV-u, nisam niti bio svjestan ostvarene vrijednosti, činilo mi se nekako normalnim da je to tako, ali, danas, gledajući ovim očima, vidim koliko smo daleko od svjetskih standarda. Izdvojio bih, možda,



Dino Dvornik

»Song killerse«, jedine koji bi mogli nešto napraviti...

**Kakvi su planovi za proljeće?**

Radim s jednim prijateljem iz Splita neku vrstu urbane glazbe, koju šaljem vani. Imamo neke ozbiljnije kontakte, te, ako sve bude u redu, iskreno se nadam da ću u sljedećih nekoliko godina napraviti nešto ozbiljnije na inozemnome tržištu. U pogledu pop glazbe neke stvari će se raditi na engleskom jeziku; planiram suradnju s mlađim izvođačima. Ali, postoji jedan drugi problem: nema kvalitetnih pjesama za van.

**Jedan ste od prvih hrvatskih glazbenika koji se usudio nastupati s »druge strane granice«. Je li u planu ponovni dolazak?**

U pregovorima sam s nekim ljudima iz Novog Sada i moglo bi se lako desiti da to bude već ovog proljeća. Ali, ako ne bude ništa od toga, uvjeren sam da ću do kraja godine sigurno doći.

## Tjednih TOP 10 - Top lista Hrvatskog radija



1. Divas feat. General Woo
2. Gibonni
3. Oliver
4. Hladno pivo
5. Pino & Denis
6. Lvkj
7. Jinx
8. Matrix
9. Soma Dollara
10. B. Novkovic

Bon appetite  
Svi moji punti kad se zbroje  
Trag u beskraju  
Samar  
Dalmatinko  
Misliti na sebe  
Avantura počinje  
Poljubi me strasno  
Sedam desete  
Pijesak

Prvi puta u svojoj rukometnoj povijesti

# Hrvatska prvak svijeta

Portugal, Andebol 2003.

**B**udimo iskreni i priznajmo: kada je u prvom susretu Hrvatska izgubila od Argentine, prokockavši ogromnih pet razlike u samo pet posljednjih minuta, svi smo pomislili najgori mogući scenarij daljnjeg toka 18. Svjetskog rukometnog prvenstva u Portugalu. Kada se, već na samome startu, izgubi od totalnog autsajdera, što se može očekivati od srazeva s mega veličinama, po mnogima najmuškije igre s loptom, u daljnjem slijedu natjecanja?

Ali, kada nakon očekivane pobjede nad slabom Saudi Arabijom, u samo tri dana uslijedi »pobjednički niz snova« u kojem redom padaju Rusija, Francuska i Mađarska, apetiti počinju nezustavljivo rasti. Prvo mjesto u kvalifikacijskoj grupi C, smještenoj na predivnom otoku Madeiri, koji se usput niti ne nalazi u Portugalu, otvara početne stranice rukometne povijesti o kojoj se nije mogli niti sanjati. Nastavak natjecanja u III. skupini, smještenoj u Rio Maioru, odvija se sada u već optimističnom scenariju ulaska među četiri najbolje selekcije na rukometnom globusu. Niski pobijeđenih pridružuju se sastavi Egipta i Danske, u mečevima kojima Hrvatska vrsta dominira lepršavom igrom cijelog kolektiva, osvajajući već tada laskavu titulu »hit momčadi prvenstva«. Jedan statistički podatak iz oglada s Dancima, utakmice u

kojoj je prikazan najkvalitetniji hrvatski rukomet, govori više od riječi. U prvom poluvremenu, procent realizacije bio je zadivljujućih 78%!!!

Ulaskom u poluzavršnicu Svjetskog prvenstva mladići izbornika *Line Červara* (Hrvatska je imala jednu od najmlađih



polufinalni susret sa Španjolskom...

Nakon minus pet u prvom dijelu, ponovno se vratila nevjera gotovo identična onoj nakon sraza s Argentincima. Odmahivanje rukom nije bilo baš toliko snažno, s obzirom da su još uvijek postojale stanovite šanse za medalju (bronca), ali je teški val razočaranja potopio gotovo sve nade o željenom finalu. Drugi dio susreta, ne samo da je istopio spomenutih -5, već ih je pretvorio u +1, u trenutku kada su na službenom semaforu istjecale posljednje četiri sekunde. Španjolski izjednačujući pogodak spustio je visoko podignute ruke u

## Zlatna reprezentacija

Šola, Matošević, Kelenterić (vratari), Džomba, Kaleb, Zrnić, Šprem (krila), Jović, Sulić, Vori (pivoti), Goluža (kapetan), Dominiković, Lacković, Valčić, Balić, Špoljarić, Metličić.

momčadi) ispunili su sve moguće zacrtane planove prije odlaska na »Andebol 2003«. Povraćen je izgubljeni ugled negdašnjih olimpijskih pobjednika iz Atlante 1996., ovjerena viza za Atenu 2004., te zacementirana vjera u novu generaciju na kojoj počiva budućnost hrvatskog rukometa u sljedećih nekoliko godina.

I onda se dogodi(la) subota, 1. veljače,

zrak. Finale se opet činilo tako daleko. I bilo je. Nakon dva produžetka (dva puta po 2x5 minuta), cijelih osamdeset minuta neviđene rukometne drame, semafor je »stao« na nevjerojatnih 39-37. Hrvatska je u finalu...

Taj posljednji susret, donio je još jednu impresivnu tekmu u kojoj su, ponovno, iskazane sve vrijednosti ove mlade momčadi. Pobjeda od tri gola razlike (34-31) donijela je pobjedničko postolje i šampionski pokal u rukama kapetana Goluže, dovršivši posljednju, ujedno najljepšu, stranicu portugalske rukometne priče. Stara narodna mudrost »Po jutru se dan poznaje« ovdje je ostala zasjenjena jednom novom, »Po nedjeljnoj večeri se poznaje prvak svijeta«.

D.P.

## Jugoslavene oštetili suci

Jugoslavenska reprezentacija je ispala iz borbi za medalje neodlučenim rezultatom u susretu s finalistom Njemačkom, obzirom na slabiju gol razliku. Ovaj susret je ostavio veliku mrlju na suce, koji su svojim neobjektivnim suđenjem utjecali na konačni rezultat.

Da nije bilo tako, mogli smo možda gledati veliki duel u finalu...

## Tenis

*Ančić pobijedio na Challengeru u Hamburgu, Ljubičiću polufinale Milana*

Nakon izvrsnih igara na Australian

Openu, hrvatski tenisač Mario Ančić još jednom je potvrdio kako se nalazi u izvrsnoj formi uoči Davis Cup dvoboja Hrvatska-SAD. Mladi Splićanin gotovo je prošetao hamburškim turnirom koji se igra za nagradni fond od 50.000\$, svla-

đavši u finalnom susretu Španjolca Nadala sa 6-2, 6-3. Drugi hrvatski reprezentativac, Ivan Ljubičić, zaustavljen je u poluzavršnici turnira u Milanu, izgubivši od kasnijeg pobjednika turnira Belgijca Verkerka.

D.P.



## PETAK, 7.2.03

## HRT 1

- 09.30 DJEČAK UPOZNAJE SVIJET  
10.05 OBRAZOVNI PROGRAM  
11.05 PROGRAM ZA DJECU I MLADE  
12.30 SNAGA ŽELJE, SERIJA  
14.10 ZVJEZDANE STAZE, SERIJA  
15.00 OBRAZOVNI PROGRAM  
16.05 PROGRAM ZA DJECU I MLADE  
17.00 INDIJA, OBRAZOVNA SERIJA  
19.15 TOM I JERRY, CRTANI FILM  
19.30 DNEVNIK  
20.50 ŽELJKA OGRESTA I GOSTI  
21.50 POLA URE KULTURE  
23.00 ZAKON I RED - ODJEL ZA ŽRTVE  
23.45 THE CHANGELING, FILM  
01.15 LJETO U GRČKOJ, FILM  
02.45 24, SERIJA  
03.30 3. KAMENČIĆ OD SUNCA, SERIJA  
03.55 MAN, WOMAN AND DOGS  
04.25 ZAKON I RED - ODJEL ZA ŽRTVE  
05.10 DESPERATE HOURS, FILM

## HRT 2

- 10.30 SLOBODNA ZONA  
11.10 FESTA 2003., KONCERT  
12.05 RAZGLEDNICE S BORNEA  
14.30 U PRERIJI, AMERIČKI FILM  
16.00 ZVONILI STE, MILORDE?  
17.10 SNAGA ŽELJE, SERIJA  
18.35 3. KAMENČIĆ OD SUNCA,  
19.30 CARSTVO DIVLJINE  
20.05 24, SERIJA  
21.05 MAN, WOMAN AND DOGS  
21.35 DESPERATE HOURS, FILM  
23.25 ZVJEZDANE STAZE, SERIJA

## HRT 3

- 13.45 DAVIS CUP: HRVATSKA - SAD  
19.05 PRIČA LOVAČKOG PSA  
20.05 RUKOM.: PODRAVKA - KOMETAL

## SUBOTA, 8.2.2003.

## HRT 1

- 08.05 PRIČA LOVAČKOG PSA  
09.00 CRTANI FILMOVI  
11.05 NEUKROČENA AMAZONA  
11.30 OPSTANAK: GODINA LISICE  
12.35 PRIZMA  
13.30 KORIJENI  
14.00 FENOMENI - ZA INVALIDE...  
14.30 RELIGIJSKI PROGRAM  
15.40 VJETAR U LEĐA., SERIJA  
16.30 ZLATNE DJEVOJKE, SERIJA  
17.30 CRTANI FILM  
19.30 DNEVNIK  
20.05 MOJ OTAC JUNAK, FILM  
21.40 GLAMOUR CAFFE  
23.00 SMRTONOSNA INVAZIJA,  
01.50 MOJ OTAC JUNAK, FILM  
03.20 OLIVER TWIST, SERIJA  
04.15 ZLATNE DJEVOJKE, SERIJA  
04.40 HLADNO SVITANJE, FILM  
06.10 NEUKROČENA AMAZONA  
07.25 CARSTVO DIVLJINE

## HRT 2

- 11.30 POLA URE KULTURE  
12.30 STARI ŽUČKO, AMERIČKI FILM  
13.55 KUĆNI LJUBIMCI  
15.40 CAMPI-CAMPL... , CRTANI  
16.10 FELICITY, SERIJA ZA MLADE  
17.55 MELROSE PLACE., SERIJA  
19.30 CARSTVO DIVLJINE  
21.00 ALKOHOL, DOK. SERIJA  
21.50 OLIVER TWIST, SERIJA

## HRT 3

- 12.20 ST. MORITZ: SPUST (M)  
14.25 DUGA RESA: STOLNI TENIS  
14.45 DAVIS CUP: HRVATSKA - SAD  
18.20 KOŠARKA: ZAGREB - MACCABI  
22.15 ST. MORITZ: SKIJANJE - SPUST

## NEDJELJA, 9.2.2003.

## HRT 1

- 08.05 CRTANI FILMOVI  
10.00 BLJESAK, FILM ZA DJECU  
11.30 CRTANI FILMOVI  
15.10 OPRAH SHOW  
16.00 I TO MI JE NEKI ŽIVOT, SERIJA  
17.25 ŽIVI ZID, ZABAVNA EMISIJA  
19.30 DNEVNIK  
20.05 TKO ŽELI BITI MILIJUNAŠ?, KVIZ  
21.10 ŽIVOT SA ŽOHARIMA, TV FILM  
22.10 DIGGSTOWN, AMERIČKI FILM  
23.55 HOTEL SORRENTI, FILM  
01.45 I TO MI JE NEKI ŽIVOT, SERIJA  
02.30 XENA - PRINCEZA RATNICA,  
03.15 DIGGSTOWN, AMERIČKI FILM  
04.50 OPRAH SHOW  
05.35 CARSTVO DIVLJINE  
06.00 ROĐACI, ZNANSTVENA SERIJA

## HRT 2

- 11.00 DONJA KUPČINA: MISA  
12.50 PLEME 3., SERIJA  
14.15 OPERA BOX: EXCELSIOR  
16.25 BOŽIĆ MLADIH ..., FILM  
18.00 XENA - PRINCEZA RATNICA  
18.45 HODATI SA ZVIJERIMA, SERIJA  
19.15 CRTANI FILM  
19.30 CARSTVO DIVLJINE  
20.05 ROĐACI, ZNANSTVENA SERIJA  
21.40 PO URE TORTURE  
22.10 FESTA 2003. KONCERT

## HRT 3

- 08.05 SNAGA ŽELJE, SERIJA  
12.15 ST. MORITZ: SKIJANJE  
13.45 DAVIS CUP: HRVATSKA - SAD  
17.50 NOGOMET: HRVATSKA - MAKEDONIJA  
20.25 TALIJANSKA NOGOMETNA LIGA  
22.40 ST. MORITZ: SKIJANJE - SPUST

PONEDJELJAK,  
10.2.2003.

## HRT 1

- 09.30 DJEČAK UPOZNAJE SVIJET  
10.05 OBRAZOVNI PROGRAM  
11.05 PROGRAM ZA DJECU I MLADE  
12.30 SNAGA ŽELJE, SERIJA  
14.10 ZVJEZDANE STAZE, SERIJA  
15.00 OBRAZOVNI PROGRAM  
16.05 PROGRAM ZA DJECU I MLADE  
17.00 ZAGREB: OBJE STRANE  
17.50 PROGRAM ZA DJECU I MLADE  
20.45 LATINICA: UTAJA POREZA  
23.00 SEKSUALNI PROBLEMI  
00.05 ZAPADNO KRILO, SERIJA  
00.50 FRASIER, SERIJA  
01.15 POTJERA, AMERIČKI FILM  
02.45 SRČANI JACK, SERIJA  
03.35 DOMAĆE PRIČE, POLJSKI FILM  
06.30 CARSTVO DIVLJINE

## HRT 2

- 11.00 ŽELJKA OGRESTA I GOSTI  
14.15 KORIJENI  
14.45 ZBOGOM, BIRDIE - FILM  
17.10 SNAGA ŽELJE, SERIJA  
18.30 UREDSKA OGOVARANJA  
19.30 CARSTVO DIVLJINE  
20.05 ZAPADNO KRILO, SERIJA  
21.00 FRASIER, SERIJA  
21.25 SRČANI JACK, SERIJA

- 22.15 DOMAĆE PRIČE, POLJSKI FILM  
23.30 ZVONILI STE, MILORDE?  
00.20 ZVJEZDANE STAZE, SERIJA

## HRT 3

- 09.50 ST. MORITZ: SKIJANJE  
12.50 ST. MORITZ: SKIJANJE  
14.50 ST. MORITZ: SKIJANJE  
16.00 TALIJANSKA NOGOMETNA LIGA  
21.40 PETICA - EUROPSKI NOGOMET  
23.00 ST. MORITZ: SKIJANJE

## UTORAK, 11.2.2003.

## HRT 1

- 07.05 DOBRO JUTRO, HRVATSKA  
09.30 DJEČAK UPOZNAJE SVIJET  
10.30 OBRAZOVNI PROGRAM  
11.05 PROGRAM ZA DJECU I MLADE  
12.30 SNAGA ŽELJE, SERIJA  
14.10 ZVJEZDANE STAZE, SERIJA  
15.00 OBRAZOVNI PROGRAM  
16.05 PROGRAM ZA DJECU I MLADE  
17.00 ZAGREB: OBJE STRANE  
17.50 PROGRAM ZA DJECU I MLADE  
19.30 DNEVNIK  
20.35 INTERNACIONAL, MAGAZIN  
23.45 PRAVDA ZA SVE, SERIJA  
00.30 POD KAZNOM DO SMRTI  
00.55 ZAMJENA TIJELA, DANSKI FILM  
02.20 OPET IZNOVA, SERIJA  
03.05 POSLJEDNJI VLAK ..., FILM  
06.30 CARSTVO DIVLJINE: BIJELE PSINE

## HRT 2

- 09.55 PO URE TORTURE  
11.25 SEKSUALNI PROBLEMI  
12.55 LATINICA: UTAJA POREZA  
14.30 TRI GOSPODINA, FILM  
16.00 ZVONILI STE, MILORDE, SERIJA  
17.10 SNAGA ŽELJE, SERIJA  
18.35 POD KAZNOM DO SMRTI  
19.30 CARSTVO DIVLJINE  
20.05 OPET IZNOVA, SERIJA  
21.00 PAROVI, SERIJA  
21.30 PRAVDA ZA SVE, SERIJA  
22.15 POSLJEDNJI VLAK ..., FILM  
23.45 ZVONILI STE, MILORDE?,  
00.35 ZVJEZDANE STAZE, SERIJA

## HRT 3

- 18.20 PETICA - EUROPSKI NOGOMET  
19.30 HRVATSKE PLANINE  
20.15 SP U SKIJANJU - EMISIJA  
22.15 GLAMOUR CAFFE

## SRIJEDA, 12.2.2003.

## HRT 1

- 09.30 DJEČAK UPOZNAJE SVIJET  
10.05 OBRAZOVNI PROGRAM  
11.05 PROGRAM ZA DJECU I MLADE  
12.30 SNAGA ŽELJE, SERIJA  
14.10 ZVJEZDANE STAZE, SERIJA  
15.00 OBRAZOVNI PROGRAM  
16.05 PROGRAM ZA DJECU I MLADE  
17.00 OSIJEK: OBJE STRANE  
17.50 PROGRAM ZA DJECU I MLADE  
19.30 DNEVNIK  
22.00 SPLIT: MORE  
23.55 HITNA SLUŽBA, SERIJA  
00.40 SVI GRADONAČELNIKOVI LJUDI  
01.05 KOBNI LISTOPAD, FILM  
02.35 NIKITA, SERIJA  
03.20 TITO I JA, JUGOSLAVENSKI FILM  
06.30 CARSTVO DIVLJINE

## HRT 2

- 10.15 RELIGIJSKI PROGRAM  
12.45 INTERNACIONAL  
14.35 TRAGEDIJA PUDD'N'HEAD...,  
16.00 ZVONILI STE, MILORDE?  
17.10 SNAGA ŽELJE, SERIJA  
18.35 SVI GRADONAČELNIKOVI LJUDI  
19.30 CARSTVO DIVLJINE: MORSKI PSI  
20.20 KOŠARKA: CIBONA - SKIPPER  
—, HITNA SLUŽBA, SERIJA  
—, NIKITA, SERIJA  
—, TITO I JA, JUGOSLAVENSKI FILM  
—, ZVONILI STE, MILORDE?, SERIJA  
—, ZVJEZDANE STAZE, SERIJA

## HRT 3

- 09.20 ST. MORITZ: VELESALOM (M), 1.  
12.50 ST. MORITZ: VELESALOM (M), 2.  
17.50 NOGOMET:  
HRVATSKA - POLJSKA  
22.45 ST. MORITZ: VELESALOM (M)  
23.45 KOŠARKA: CIBONA - SKIPPER

## ČETVRTAK, 13.2.2003.

## HRT 1

- 09.30 DJEČAK UPOZNAJE SVIJET  
10.05 OBRAZOVNI PROGRAM  
11.05 PROGRAM ZA DJECU I MLADE  
12.30 SNAGA ŽELJE, SERIJA  
14.10 ZVJEZDANE STAZE, SERIJA  
15.00 OBRAZOVNI PROGRAM  
16.05 PROGRAM ZA DJECU I MLADE  
17.00 SPLIT: OBJE STRANE  
17.50 PROGRAM ZA DJECU I MLADE  
18.20 MEDVJEDI I LJUDI  
18.50 PRIČA U PRIČI  
19.30 DNEVNIK  
20.05 TKO ŽELI BITI MILIJUNAŠ?, KVIZ  
21.10 BRISANI PROSTOR  
23.45 EKIPA ZA OČEVID, SERIJA  
00.30 KAFIĆ »UZDRAVLJE«, SERIJA  
00.55 ZABRANJENO STARENJE, FILM  
02.25 AMERIČKA OBITELJ, SERIJA  
03.10 HUNLEY, AMERIČKI FILM  
06.30 CARSTVO DIVLJINE: MORSKI PAS

## HRT 2

- 11.35 FENOMENI - ZA INVALIDE  
13.25 SPLIT: MORE  
13.55 ŠVICARSKI ROBINSONI, FILM  
16.00 ZVONILI STE, MILORDE?  
17.10 SNAGA ŽELJE, SERIJA  
18.35 KAFIĆ »UZDRAVLJE«, SERIJA  
19.30 CARSTVO DIVLJINE  
20.05 AMERIČKA OBITELJ, SERIJA  
21.05 EKIPA ZA OČEVID, SERIJA  
21.50 HUNLEY, AMERIČKI FILM  
23.20 DRAŽESNI PUPOLJCI  
00.10 ZVJEZDANE STAZE, SERIJA

## HRT 3

- 09.50 ST. MORITZ: VELESALOM (Ž), 1.  
12.50 ST. MORITZ: VELESALOM (Ž), 2.  
19.30 HRVATSKE PLANINE: ZIMA  
23.15 ST. MORITZ: VELESALOM (Ž)



Sarah Jessica Parker, »Seks i grad«

## Petak, 7. 2. 2003.

07:00 Program za djecu, **RTS 2**  
 09:40 Kamo ide Vojvodina, **Yu info**  
 10:00 Film, **Yu info**  
 11:03 Obrazovni program, **NS 1**  
 14:25 Slobodni strijelci, serija, **B 92**  
 14:50 Dr Katz, serija, **B 92**  
 15:20 Seks i grad, serija, **B 92**  
 16:08 Korak po korak, serija, **B 92**  
 16:55 Bolnica Holbi, serija, **B 92**  
 18:45 Gastronomski dnevnik, **K3**  
 19:00 Mr. Been, **K3**  
 20:00 Bulevar uspjeha, serija, **B 92**  
 21:00 Crni anđeo, serija, **BK**  
 21:00 Vaskrsenje, serija, **RTS 2**  
 21:15 Bolji život, serija, **K3**  
 22:00 Film, **Yu info**  
 22:00 Slobodni strijelci, serija, **B 92**  
 22:30 Svjedok protiv mafije, film, **RTS 2**  
 23:15 Politički poligon, **RTS 1**  
 23:01 Oliverov Twist, serija, **B 92**  
 23:15 Nepredvidiva Susan, serija, **PINK**  
 00:30 Film, **BK**  
 00:30 Škola pod opsadom, film, **PINK**  
 02:30 Zoja, film, **PINK**

## Subota, 8. 2. 2003.

09:00 Životinjsko carstvo, **PINK**  
 09:30 Obrazovni program, **RTS 2**  
 10:00 Bulevar uspjeha, serija, **B 92**  
 10:15 Gastronomski dnevnik, **K3**  
 12:05 Companieros, serija, **B 92**  
 13:00 Program za djecu, **NS 2**  
 13:00 Nogomet, Premijer liga, **K3**  
 14:15 Brazde, **NS 1**  
 14:30 NBA, **B 92**  
 16:10 Film, **B 92**  
 18:00 Vojvodina, ljudi i događaji, **NS 1**  
 18:00 Film, **NS 2**  
 18:10 Svijet lova i robolova, **RTS 1**  
 18:15 Dosonov svijet, serija, **B 92**  
 19:00 Sportski miks, **K3**  
 20:00 Konkvistadori, **RTS 2**  
 20:10 Film, **Yu info**  
 20:30 Talijanski nogomet, **BK**  
 21:00 Hoćeš-nećeš, **K3**  
 23:30 Nogomet, **K3**  
 00:30 Konji ponovno jure, **BK**  
 00:30 Film, **PINK**  
 02:00 Film, **PINK**

## Nedjelja, 9. 2. 2003.

09:05 Obrazovni program, **RTS 2**  
 09:30 Opstanak, **BK**  
 11:30 Hoćeš-nećeš, **K3**  
 12:05 Companieros, serija, **B 92**  
 13:05 Znanje-imanje, **NS 1**  
 14:00 3K Dur, repriza, **K3**

14:35 Nedjeljno popodne, **RTS 1**  
 15:00 Film, **K3**  
 15:00 Ali Mcbeal, serija, **BK**  
 16:30 Zoo plus, **NS 2**  
 17:30 Sportski prijenos, **RTS 2**  
 18:15 Dosonov svijet, serija, **B 92**  
 20:00 Film, **B 92**  
 21:00 Generalna proba, **K3**  
 22:15 Film, **PINK**  
 22:15 Na ničijoj zemlji, film, **NS 2**  
 22:25 Film, **Yu info**  
 22:30 Španjolski nogomet, **BK**  
 23:00 Sportski dokumentarac, **B 92**  
 23:30 Past će nebo, film, **RTS 2**  
 00:30 Film, **PINK**  
 02:00 Film, **PINK**

## Ponedjeljak, 10. 2. 2003.

08:00 Školski program, **RTS 2**  
 09:30 Školski program, **NS 1**  
 10:15 Film, **Yu info**  
 13:00 Nash Bridges, serija, **PINK**  
 14:03 Companieros, serija, **B 92**  
 16:05 Korak po korak, serija, **B 92**  
 16:55 Bolnica Holbi, serija, **B 92**  
 20:00 Želite li postati milijunaš, **BK**  
 21:00 Ali Mcbeal, serija, **BK**  
 21:00 Sportska večer, **NS 2**  
 22:00 Slobodni strijelci, serija, **B 92**  
 22:00 Pikado, **BK**  
 23:00 Tuđa Amerika, film, **RTS 2**  
 23:00 Film, **B 92**  
 23:15 Nepredvidiva Susan, serija, **PINK**  
 23:15 Politički poligon, **RTS 1**

## Utorak, 11. 2. 2003.

09:30 Program za djecu, **RTS 2**  
 10:00 Film, **Yu info**  
 11:03 Obrazovni program, **NS 1**  
 12:30 Film, **BK**  
 13:00 Nash Bridges, serija, **PINK**  
 14:25 Companieros, serija, **B 92**  
 16:08 Korak po korak, serija, **B 92**  
 16:55 Bolnica Holbi, serija, **B 92**  
 17:00 Program za djecu, **NS 2**  
 20:00 Serija, **B 92**  
 21:15 Film, **PINK**  
 22:00 Film, **Yu info**  
 22:00 Seinfeld, serija, **B 92**  
 23:00 Slobodni strijelci, serija, **B 92**  
 23:30 Nepredvidiva Susan, serija, **PINK**  
 01:00 Film, **BK**  
 00:30 Film, **PINK**  
 02:30 Film, **PINK**



Jimi Hendrix



## Srijeda, 12. 2. 2003.

07:00 Program za djecu, **RTS 2**  
 10:00 Film, **Yu info**  
 10:05 Školski program, **NS 1**  
 13:00 Nash Bridges, serija, **PINK**  
 13:35 Vrele gume, **RTS 1**  
 14:05 Film, **RTS 1**  
 15:30 Seks i grad, serija, **B 92**  
 16:08 Korak po korak, serija, **B 92**  
 16:45 Program za djecu, **NS 2**  
 16:55 Bolnica Holbi, serija, **B 92**  
 18:30 ZOO plus, **NS 2**  
 20:30 Film, **BK**  
 20:35 Film, **RTS 2**  
 21:00 Naš tajni život, serija, **B 92**  
 21:15 Film, **PINK**  
 23:10 Nepredvidiva Susan, serija, **PINK**  
 23:30 Dr. Katz, serija, **B 92**  
 22:00 Film, **Yu info**  
 23:00 Slobodni strijelci, serija, **B 92**  
 00:30 Film, **PINK**

## Četvrtak, 13. 2. 2003.

07:30 Školski program, **RTS 2**  
 10:05 Film, **Yu info**  
 10:30 Program za djecu, **NS 1**  
 12:30 Film, **BK**  
 13:00 Nash Bridges, serija, **PINK**  
 14:05 Film, **RTS 1**  
 15:15 Program za djecu, **RTS 2**  
 16:08 Korak po korak, serija, **B 92**  
 16:25 Obrazovni program, **NS 1**  
 16:55 Bolnica Holbi, serija, **B 92**  
 17:00 Program za djecu, **NS 2**  
 17:35 Kamo ide Vojvodina, **Yu info**  
 19:00 Mr. Been, **K3**  
 20:00 Seks i grad, serija, **B 92**  
 20:30 Želite li postati milijunaš, **BK**  
 20:30 Kako Amie kaže, serija, **B 92**  
 20:35 Film, **RTS 2**  
 21:15 Film, **PINK**  
 22:00 Seinfeld, serija, **B 92**  
 22:00 Film, **Yu info**  
 23:00 Slobodni strijelci, serija, **B 92**  
 23:15 Nepredvidiva Susan, serija, **PINK**  
 00:30 Film, **BK**  
 00:30 Film, **PINK**  
 02:30 Film, **PINK**



# Pretplatite se!

Ovim se pretplaćujem na:

☐ 6 mjeseci      800 din.

☐ 1 godina      1500 din.

Dostavite nam kopiju uplatnice i popunite adresu na koju želite da Vam stiže **Hrvatska riječ** i primat ćete ga svakog tjedna u diskretnom pakiranju!

Ime i prezime: \_\_\_\_\_

Zemlja: \_\_\_\_\_

Mjesto: \_\_\_\_\_

Ulica i broj: \_\_\_\_\_

E-mail: \_\_\_\_\_

Ovu narudžbenicu i uplatnicu pošaljite na adresu uredništva:

NIU Hrvatska riječ, Trg cara Jovana Nenada 15/II, 24.000 Subotica.

Uplatu izvršiti na broj žiro računa 355-1023208-69

Temeljem članaka 27, 32 i 33 Statuta Novinsko-izdavačke ustanove „Hrvatska riječ“, Subotica, Privremeni upravni odbor NIU „Hrvatska riječ“ raspisuje:

## NATJEČAJ

za izbor direktora Novinsko-izdavačke ustanove „Hrvatska riječ“, Subotica.

Osim općih uvjeta koji su propisani Zakonom o radu, kandidati moraju ispunjavati i sljedeće uvjete:

1. da ima visoku ili višu stručnu spremu, VII/1 ili VI stupanj, društvenog i humanističkog smjera,
2. najmanje tri godine radnog iskustva,
3. potvrdu da lice nije kažnjavano i da se protiv njega ne vodi krivični, to jest istražni postupak i
4. znanje hrvatskog jezika.

Osim prijave za natječaj, potrebno je priložiti i dokaze o ispunjavanju navedenih posebnih uvjeta. Kandidat treba podnijeti i prijedlog programa rada NIU „Hrvatska riječ“.

Direktor se bira na 4 godine, s mogućnošću da bude izabran ponovno.

Prijave na ovaj natječaj se podnose Privremenom upravnom odboru NIU „Hrvatska riječ“ u vremenu od 8 dana od dana objavljivanja natječaja u novinama.

Prijave se šalju na adresu: NIU „Hrvatska riječ“, Trg cara Jovana Nenada 15/II, 24000 Subotica, s naznakom „Natječaj za direktora“.

Neblagovremeno poslane i nepotpune prijave se neće razmatrati.

Privremeni upravni odbor NIU „Hrvatska riječ“

Temeljem članaka 27, 39 i 40 Statuta Novinsko-izdavačke ustanove „Hrvatska riječ“, Subotica, Privremeni upravni odbor NIU „Hrvatska riječ“ raspisuje:

## NATJEČAJ

za izbor odgovornog urednika tjednika „Hrvatska riječ“, Novinsko-izdavačke ustanove „Hrvatska riječ“, Subotica.

Osim općih uvjeta koji su propisani Zakonom o radu, kandidati moraju ispunjavati i sljedeće uvjete:

1. da ima visoku ili višu stručnu spremu, VII/1 ili VI stupanj,
2. najmanje tri godine radnog iskustva na uredničkim ili novinarskim poslovima,
3. potvrdu da lice nije kažnjavano i da se protiv njega ne vodi krivični, to jest istražni postupak i
4. znanje hrvatskog jezika.

Osim prijave za natječaj, potrebno je priložiti i dokaze o ispunjavanju navedenih posebnih uvjeta. Kandidat treba podnijeti i prijedlog plana i programa rada tjednika „Hrvatska riječ“.

Urednik se bira na 4 godine, s mogućnošću da bude izabran ponovno.

Prijave na ovaj natječaj se podnose Privremenom upravnom odboru NIU „Hrvatska riječ“ u vremenu od 8 dana od dana objavljivanja natječaja u novinama. Prijave se šalju na adresu: NIU „Hrvatska riječ“, Trg cara Jovana Nenada 15/II, 24000 Subotica, s naznakom „Natječaj za urednika“.

Neblagovremeno poslane i nepotpune prijave se neće razmatrati.

Privremeni upravni odbor NIU „Hrvatska riječ“



**VOJVOĐANSKA BANKA a.d. Novi Sad**  
obavlja poslove platnog prometa na dva  
poslovna mjesta u gradu:  
u centrali, Trg Lazara Nešića 3,  
radnim danima od 8 do 20 sati,  
subotom od 8 do 13 sati,  
te u štedionici ispod Gradske kuće,  
radnim danima od 8 do 14,30,  
subotom od 8 do 13 sati

# **VOJVOĐANSKA BANKA** **KUĆA PRAVIH VRIJEDNOSTI**

